

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Mattus Lindfors

Kohti vaivattomampaa aineistonäyttelyiden ylläpitoa

IMMS-näyttelytyökalun käyttöönottoprosessin arviointia keskustakirjasto
Oodissa

Opinnäytetyö

Kevät 2022

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalveluala

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Tradenomi (AMK), kirjasto- ja tietopalveluala

Tekijä: Lindfors, Mattus

Työn nimi: Kohti vaivattomampaa aineistonäyttelyiden ylläpitoa – IMMS-näyttelytyökalun käyttöönottoprosessin arviointia keskustakirjasto Oodissa

Ohjaaja: Salmela, Satu

Vuosi: 2022

Sivumäärä: 53

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyössä tutkittiin Intelligent Material Management Systemsin (IMMS) näyttelytyökalutoiminnon käyttöönottoprosessia Helsingin kaupunginkirjaston keskustakirjasto Oodissa. IMMS on Helsingin kaupunginkirjastossa käytössä oleva kellutusjärjestelmä, joka käyttää hyväkseen tekoälyä. Näyttelytyökalu on osa IMMS:n toimintaa, ja se mahdollistaa aineistonäyttelyiden järjestämisen valmiiksi kootuilta näyttelylistoilta sekä näyttelyaineiston varaamisen automatisoinnin. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka onnistunut näyttelytyökalun käyttöönotto oli Oodin henkilökunnan mielestä. Samalla heiltä kerättiin palautetta käyttöönottoprosessista ja näyttelytyökalun käyttöominaisuuksista. Tutkimus toteutettiin Helsingin kaupunginkirjaston toimeksiantona.

Työn tutkimusote oli kvantitatiivinen. Aineistonkeruu toteutettiin kahden verkkokyselyn avulla, ja ne olivat luotu Webropol-ohjelmalla. Verkkokyselyt jaettiin Oodin sisäisissä viestintäkanavissa. Ensimmäinen kysely oli suunnattu koko Oodin henkilökunnalle, ja tähän kyselyyn kertyi 22 vastaajaa. Toinen kysely oli suunnattu Oodin sisäiselle sisältötiimille, ja tähän kyselyyn kertyi kolme vastaajaa. Sisältötiimi oli Oodissa näyttelytyökalun ensimmäinen käyttäjäryhmä, joten heitä pyydettiin arvioimaan käyttöönottoprosessiin liittyviä teemoja sekä antamaan palautetta näyttelytyökalun käyttöominaisuuksista. Tuloksia analysoitiin Webropol-ohjelmalla, ja tuloksista koottiin Excel-taulukkolaskentaohjelman ja Word-tekstinkäsittelyohjelman avulla kuvioita ja taulukoita. Avointen kysymysten tulosten analysoimiseen käytettiin vastausten teemoittelua.

Tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää matalan vastaajamäärän vuoksi. Tutkimuksen toteuttaminen ja näyttelytyökalun käyttöönotto menivät harmillisesti osittain päällekkäin, mikä mahdollisesti vaikutti vastaajamääriin. Kummankin kyselyn vastaajat edustivat vain alle puolta tutkimuksen perusjoukosta. Tulokset antoivat silti vastauksia työn tutkimuskysymyksille. Suurin osa vastaajista koki näyttelytyökaluun liittyvän viestinnän sekä perehdytyksen olleen onnistunutta. Käyttökokemuksissa havaittiin joitain puutteita, ja niitä olisi tulosten avulla hyvä kehittää. Vastaajat tiedostivat näyttelytyökalun tarjoamat mahdollisuudet, ja moni heistä koki näyttelytyökalun olevan oiva lisä kirjastoille aineistonäyttelyiden järjestämisessä.

¹ Asiasanat: näyttelytyökalu, IMMS, kellutus, kelluvat kokoelmat, aineistonäyttelyt, keskustakirjasto Oodi, käyttöönottoprosessi

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Library and Information Services

Author: Lindfors, Mattus

Title of thesis: Towards more effortless maintenance of material exhibitions – Evaluation of the implementation process of the IMMS exhibition tool at the Central Library Oodi

Supervisor(s): Salmela, Satu

Year: 2022

Number of pages: 53

Number of appendices: 2

The aim of this thesis was to examine the implementation of the Intelligent Material Management Systems (IMMS) exhibition tool by Helsinki Central Library Oodi. IMMS is the material management system in use at Helsinki City Library, and it uses artificial intelligence to handle floating collections. The exhibition tool is part of IMMS, and it enables the organization of exhibitions from pre-compiled exhibition lists, as well as the automation of the reservation of exhibition materials. The aim of the study was to find out how successful the implementation of the exhibition tool had been in the opinion of Oodi's staff. The staff were also given the opportunity to give feedback on the initialization process and the features of the exhibition tool. The study was commissioned by Helsinki City Library.

The research approach used was quantitative. Data collection was carried out using two online surveys created with Webropol. The online surveys were distributed through Oodi's internal communication channels. The first survey was aimed at the entire staff of Oodi and had 22 respondents. The second survey was aimed at Oodi's internal content team and had three respondents. The content team at Oodi was the first user group for the exhibition tool, so they were asked to rate the themes related to the deployment process and to provide feedback on the usage features of the exhibition tool. The results were analyzed with Webropol, and figures and tables were compiled from the results using the Excel and Word programs. The open-ended answers were analyzed using the theming of the answers.

The results of the study cannot be generalized due to the low number of respondents. Unfortunately, the implementation of the study and the initialization of the exhibition tool partially overlapped, which might have affected the number of respondents. The respondents to both surveys accounted for less than half of the study population. The results still provided answers to the research questions of the study. Most of the respondents felt that the communication related to the exhibition tool and the user orientation had been successful. Some shortcomings were identified in the user experience and should be mended with the help of the results. The respondents were aware of the opportunities offered by the exhibition tool, and many of them thought that the exhibition tool was a great addition to libraries for organizing material exhibitions.

¹ Keywords: exhibition tool, IMMS, floating, floating collections, material exhibitions, Helsinki Central Library Oodi, implementation process

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo	5
1 JOHDANTO	6
2 HELSINGIN KAUPUNGINKIRJASTO.....	8
2.1 Yleistietoa Helsingin kaupunginkirjastosta.....	8
2.2 Keskustakirjasto Oodi.....	10
3 KELLUVA KOKOELMATYÖ.....	12
3.1 Kellutus	13
3.2 IMMS.....	15
3.3 Näyttelyt ja näyttelytyökalu	18
4 TUTKIMUSONGELMA JA -MENETELMÄ.....	22
4.1 Tutkimusongelma ja -kysymykset.....	22
4.2 Tutkimusmenetelmät.....	23
4.3 Aineistonkeruu	24
5 TULOKSET	25
5.1 Suunnittelu ja toteutus.....	25
5.2 Alustava kysely	26
5.3 Sisältötiin kysely	37
5.3.1 Taustatiedot	38
5.3.2 Viestintä	39
5.3.3 Perehdytys ja ohjeistus	39
5.3.4 Käyttökokemukset ja avoin palaute.....	42
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	47
LÄHTEET	50
LIITTEET	53

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. IMMS toimintamalli.....	17
Kuvio 2. Olitko kuullut näyttelytyökalusta jo ennen sen käyttöönottoa? (N=22).	27
Kuvio 3. Mitä kautta kuult näyttelytyökalusta? (N=24).....	28
Kuvio 4. Mikä olisi mielestäsi toimivin tiedotuskanava uusissa IMMS:n liittyvissä asioissa, kuten näyttelytyökalussa? (N=22).....	29
Kuvio 5. Kuinka kiinnostunut olet näyttelytyökalun käyttöönotosta? (N=22).	30
Kuvio 6. Oletko koonnut Oodissa työskennellessäsi aineistonäyttelyitä? (N=22).	31
Kuvio 7. Kuinka kiinnostunut olet aineistonäyttelyiden kokoamisesta yleisesti? (N=22).	32
Kuvio 8. Aiotko kokeilla näyttelytyökalun valmiita näyttelyitä tulevaisuudessa? (N=19).....	33
Kuvio 9. Madaltaako näyttelytyökalun olemassaolo kynnystäsi kokeilla aineistonäyttelyiden kokoamista? (N=3).....	34
Taulukko 1. Helmet-kirjastojen vuositilastoja 2019-2020	10
Taulukko 2. Kyselyyn vastanneiden Oodin sisäiset tiimit (N=23).....	26
Taulukko 3. Avoimien palautteiden teemat (N=12).	35

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä on perehdytty kirjaston aineistonäyttelyiden järjestämiseen käytettävän näyttelytyökalun käyttöönottoprosessia Helsingin keskustakirjasto Oodissa. Aineistonäyttelyt ovat tärkeä osa kirjastojen aineistojen esilletuomisessa. Niiden avulla kirjaston henkilökunta voi suositella ja tarjota erilaisia aineistoja kirjaston asiakkaille ilman, että asiakkaan täytyy tulla erikseen ottamaan kontaktia henkilökuntaan. Aineiston ja asiakkaan yhdistäminen voidaan myös nähdä yhtenä kirjaston keskeisenä tehtävänä. Yleisiä kirjastoja koskevassa laissa (L 29.12.2016/1492) on kirjastojen tehtäviksi määritelty myös lukemisen edistäminen, sekä pääsyn tarjoaminen aineistojen ääreen. Aineistonäyttelyt toimivat kätevästä työkaluna näiden tehtävien toteuttamisessa tuomalla aineiston kirjahyllyistä esille asiakkaiden silmien eteen. Näyttelyiden järjestäminen on osa kirjaston henkilökunnan työtä ja siten siihen myös kuluu työaika. Näyttelytyökalu onkin otettu käyttöön tämän työhön kuluvan ajan vähentämiseksi, sekä monipuolisempien aineistonäyttelyiden tarjoamiseksi kirjaston asiakkaille.

Tämä opinnäytetyö toteutettiin toimeksiantona Helsingin kaupunginkirjastolle. Opinnäytetyössä tarkasteltiin Helsingin kaupunginkirjaston käytössä olevan kellutusjärjestelmän uuden toiminnon käyttöönottoprosessia, sekä kartoitettiin työntekijöiden mielipiteitä ja kokemuksia siihen liittyen. Tässä opinnäytetyössä käsitellään Helsingin kaupunginkirjaston kellutus- ja logistiikkajärjestelmä Intelligent Material Management System:ia, josta käytetään termiä IMMS. Opinnäytetyössä tarkasteltava IMMS:in toiminto on näyttelytyökalu. Näyttelytyökalun tarkoituksena on helpottaa kirjastojen aineistonäyttelyiden järjestämistä sekä ylläpitoa. Opinnäytetyön aihe saatiin Helsingin kaupunginkirjaston Kirjastoverkon yhteiset palvelut -yksiköltä, josta käytetään yleisemmin lyhennettä KIVEPA. Se vastaa kaupunginkirjaston kokoelmapoliittisten päätösten sekä hankinnan lisäksi myös aineistologistisista prosesseista (Kirjaston palvelukokonaisuus 2021). Täten myöskin IMMS:in toiminta Helsingin kaupunginkirjastolla on Kirjastoverkon yhteisten palveluiden työpiirissä. Opinnäytetyön aihe rajautui näyttelytyökalun käyttöönoton tarkastelemiseen keskustakirjasto Oodissa. Näyttelytyökalu on vielä hyvin uusi ilmiö eikä siihen liittyen ole toteutettu paljoakaan tutkimuksia, joten myös siltä osin tutkimus koettiin tarpeelliseksi. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää kuinka onnistuneeksi Oodin henkilökunta koki näyttelytyökalun käyttöönottoprosessin, sekä samalla kerätä siihen liittyviä kehitysehdotuksia.

Teoriaosuudessa esitellään Helsingin kaupunginkirjastoa, sekä keskustakirjasto Oodia. Työssä myös avataan kelluvan kokoelmatyön käsitettä ja esitellään siihen liittyen IMMS:iä.

Tutkimuksen aineistonkeruu suoritettiin kvantitatiivisen tutkimuksen avulla Oodin henkilökunnalle Microsoft Teams -sovelluksen kautta toimitettujen kahden kyselylomakkeen muodossa.

2 HELSINGIN KAUPUNGINKIRJASTO

2.1 Yleistietoa Helsingin kaupunginkirjastosta

Helsingin kaupunginkirjasto toimii osana pääkaupunkiseudun Helmet-kirjastoverkoston. Helmetin nimitys tulee sanoista Helsinki Metropolitan Area Libraries ja siihen kuuluvat Helsingin, Vantaan, Espoon, sekä Kauniaisten yleiset kirjastot. Siihen kuuluu yhteensä 64 kirjastoa, 6 kirjastoautoa, sekä potilaskirjastoja ja kotipalveluja. Helmet-kirjastot jakavat keskenään paljon yhteisiä resursseja. Niillä on muun muassa yhteiset kokoelmat, verkkokirjastopalvelut, kirjastojärjestelmä, käytösäännöt sekä kuntien rajojen yli toimiva aineistokuljetus. (Mikä Helmet on?, [viitattu 18.7.2021].) Sama Helmet-kirjastokortti käy kaikissa Helmet-kirjastoissa, ja esimerkiksi aineiston lainauksen ja palautuksen voi hoitaa missä vain kirjastoverkoston kuuluvassa kirjastossa. Kirjastoverkoston toimivuutta helpottaa se, että kaikkien siihen kuuluvien kirjastojen kokoelmat ovat yhteiset. Tämä tarkoittaa Helmetin tapauksessa sitä, että Helmet-kirjastokortilla asiakas saa käyttöönsä kaikkien kirjastoverkkoon kuuluvien kaupunginkirjastojen kokoelmat. Asiakas voi halutessaan esimerkiksi varata kirjan Vantaan puolella olevasta kirjastosta noudettavaksi omaan lähikirjastoonsa Helsingin puolelle. Kaupungit ovat edelleen vastuussa omista aineistohankinnoistaan, mutta asiakkaan kannalta kokoelmat ovat siis yhteiset.

Kirjastoverkoston sisällä kuntien välillä on kuitenkin eroja. Yksi esimerkki tästä on tämän opinnäytetyön aihe. Vaikka Helmet -kirjastoissa on käytössä yhteiset kokoelmat, on kuitenkin eri kaupunginkirjastojen kokoelmankäsittelyssä ja logistiikkaan liittyvissä ratkaisuissa eroavaisuuksia. Helmet-kirjastoissa aineistolle on määritelty kirjastojärjestelmässä oma kotikaupunkinsa, mutta yleisesti sillä ei ole kotikirjastoa. Tällöin aineistoa palauttaessa palautusautomaattiin integroitu IMMS-järjestelmä ohjaa aineiston tarpeen mukaan mihin tahansa kirjastoon, joka on etukäteen määritelty sille sopivaksi. Tätä kutsutaan kelluttamiseksi ja perehdyn tässä opinnäytetyössäni siihen syvemmin. Vantaa ja Espoo kelluttavat keskenään hankkimiaan aineistoja omien kaupunkiansa kirjastojen sisällä (Lumme 2020), kun taas Helsingin kaupunginkirjastot kelluttavat omaa aineistoaan vain Helsingin kirjastojen kesken. Tästä johtuen jokainen kaupunki suorittaa itsenäisesti esimerkiksi oman aineistonsa kokoelmatyötä, kuten poistoja, vaikka aineisto kiertääkin kirjastosta toiseen kaupungin rajojen yli kirjavarauksen ja asiakkaiden palautusten muodossa. Kaupungit suorittavat omien

kokoelmiensa sisäisiä poistoja, minkä lisäksi kaupungeille on määritelty taloussuunnitelmassa kirjastojen toiminnalle omat budjetit, joihin kuuluvat myös aineistohankinnat.

Tilastotietoja tarkastelemalla (taulukko 1) voi havaita, että Helsingin kaupunginkirjaston luvut ovat lähes poikkeuksetta suurimpia verrattuna muihin Helmet kaupunginkirjastoihin. Esimerkiksi sivukirjastojen määrä oli Helsingissä 36 vuonna 2020, kun taas Vantaalla luku oli 10 ja Espoossa 17. Kirjastojen lukumäärän lisäksi Helsingin kaupunginkirjastoilta löytyy myös vertailussa selkeästi suurimmat itsenäiset kokoelmat. Vuonna 2020 Helsingillä oli kokoelmissaan yhteensä noin 1,8 miljoonaa esinettä verrattuna Espoon ja Vantaan yhteiseen noin 1,4 miljoonan esineen kokoelmaan. Taulukossa kokoelmien kokonaislukuun on laskettu kirjojen lisäksi äänitteet sekä videotallenteet, kuten DVD:t ja blu-rayt. Kokoelmien kokojen eroavaisuudet kuitenkin jäävät vähäiselle merkitykselle, sillä koko Helmet-kokoelma on kaikkien alueen käyttäjien tasavertaisessa käytössä. Helmet on vilkkaassa käytössä oleva kirjastoverkosto ja vuonna 2020 Helmet-kirjastoissa tilastointiin yli 9 miljoonaa fyysistä kävijää ja yli 23 miljoonaa verkkokäyntiä. Kirjastojen lainaajat ovat tilastojen perusteella todella aktiivisia, sillä vuonna 2019 yksittäisiä lainaajia Helmet-kirjastoissa oli noin 450 000, mutta kokonaislainojen määrä pyöri kuitenkin jopa 15 miljoonassa.

Kuten tilastoista näkee, ovat Helmet-alueen aineistoihin viittaavat luvut kokonaisuudessaan todella suuria. Alueen kirjastojen täytyy vastata alueella asuvien yli miljoonan asukkaan tarpeisiin. Kirjastot pyrkivät lisäämään lainalukuaan ja tarjoamaan asiakkailleen mahdollisimman paljon heitä kiinnostavaa aineistoa. Helsingin kaupunginkirjasto on suurten volyymiensa takia erikoistapaus Suomessa ja etenkin heillä aineistojen tehokas esilletuominen on vaatinut paljon henkilökunnan panosta. He ovat päätyneet automatisoimaan mahdollisimman paljon aineistojen logistiikkatyötä, ja kokeilevat nyt myös samaa aineistojen käytön edistämiseen liittyen. Tämän opinnäytetyön puitteissa tutkin, kokevatko keskustakirjasto Oodin työntekijät tämän ratkaisun olevan tehokas tapa aineistojen monipuolisempaan esittelyyn.

Taulukko 1. Helmet-kirjastojen vuositilastoja 2019–2020 (Suomen yleisten kirjastojen tilastot, [viitattu 23.9.2021])

	Helsinki 2019	Vantaa 2019	Espoo 2019	Kauniainen 2019	Helsinki 2020	Vantaa 2020	Espoo 2020	Kauniainen 2020
Pääkirjastot	1	1	0	1	1	1	0	1
Sivukirjastot	36	9	17	0	36	10	17	0
Kokoelmat yhteensä	1 852 865	532 701	743 793	81 976	1 810 172	540 089	691 055	80 040
Kokonaislainaus	9 406 946	2 561 410	4 231 894	244 172	7 282 813	1 904 781	3 176 494	212 502
Lainajaat	249 482	69 564	133 810	5 551	239 185	46 117	147 065	4 963
Fyysiset käynnit	9 012 648	2 196 182	4 498 364	121 435	5 197 400	1 300 232	2 761 013	96 763
Verkkokäynnit	12 971 197	7 584 987	2 651 533	95 315	15 915 048	3 626 020	3 932 631	169 603

2.2 Keskustakirjasto Oodi

Keskustakirjasto Oodi on osa Helsingin kaupunginkirjastojen kokonaisuutta ja samalla myöskin osa Helmet-kirjastoverkkoa. Se sijaitsee keskeisellä paikalla Helsingin keskustassa aivan päärautatieaseman läheisyydessä Kansalaistorilla. Oodi avattiin 5.12.2018, jolloin siitä tuli uusin lisäys Helsingin kaupunginkirjaston 37 toimipisteen joukkoon. Erikoisen kirjaston Oodista tekee se, että keskustakirjaston suunnittelussa osallistettiin kansalaisia. Oodin suunnitteluprosessi oli pitkä, ja kirjaston tulevat asiakkaat olivat siinä tiiviisti mukana. Osallistamista tehtiin muun muassa osallistavalla budjetoinnilla, kyselyillä siitä mitä kansalaiset haluavat uuteen kirjastoon sekä erilaisten asiakasraatien muodossa. (Valtionneuvosto 2018.) Näin kirjastoa on koko ajan rakennettu käyttäjänäkökulmaa ajatellen ja siitä on luotu mahdollisimman paljon käyttäjiensä näköinen. Keskustakirjaston rakentaminen maksoi yhteensä noin 100 miljoonaa euroa, joista valtio korvasi noin kolmanneksen ja Helsingin kaupunki loput. Uusi keskustakirjasto oli Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden merkkihanke ja se esitettiin niin sanottuna valtion ja Helsingin lahjana suomalaisille (Valtionneuvosto 2018).

Oodin palvelut jakautuvat kolmeen kerrokseen. Jokaiseen kerrokseen on koottu omanlaisensa palvelumaailma, joiden kautta omasta mielestäni korostuu ajatus siitä, että nykyajan kirjasto ei ole pelkästään lainaamo. Ensimmäisestä kerroksesta löytyy kirjaston infotiskin lisäksi muita talon toimijoita, kuten Helsinki-info, EU-info, ravintola sekä Kansallisen audiovisuaalisen instituution elokuvateatteri Kino Regina. Toisessa kerroksessa taas sijaitsevat Oodin

Kaupunkiverstas palvelut, sekä työtiloja esimerkiksi opiskeluja tai etätöitä varten. Kaupunkiverstaan ideana on tarjota kaupunkilaisille mahdollisuus toteuttaa itseään ja saada tuottaa esineitä omin käsin ilman erillisiä maksuja tai kokemusvaatimuksia. Verstas tarjoaa mahdollisuuksia esimerkiksi julisteiden tulostamiseen sekä äänitysstudion käyttöön. Koko toinen kerros keskittyy siis pitkälti itsenäiseen työskentelyyn. Vasta rakennuksen kolmannesta kerroksesta löytyy se, mitä monet kutsuvat perinteiseksi kirjastoksi. Kolmannessa kerroksessa sijaitsevat Oodin kirjakokoelmat, lehtienlukualue, lasten alue sekä kahvila. Suuri osa kirjaston tapahtumista järjestetään myös kolmannen kerroksen tiloissa. Vaikka kirjakokoelma on sijoitettu vain yhteen rakennuksen kolmesta kerroksesta, löytyy Oodista kuitenkin hyllytilaa noin 100 000 niteelle.

3 KELLUVA KOKOELMATYÖ

Kelluvan kokoelman periaate tiivistettynä on hyvin yksinkertainen: yksi järjestelmä, yksi kokoelma (Cress 2004, 48). Myös Bartlett (2014, 30) määrittelee kelluvan kokoelman olevan koko yhteisen kirjastojärjestelmän laajuinen, yhteinen kokoelma, jonka sisällä aineistolla ei ole määritelty ”kotikirjastoa”. Koska aineistolla ei ole erikseen määriteltyä kotikirjastoa, se jää pääsääntöisesti siihen kirjastoon, johon se palautetaan. Tähän sääntöön sisältyy kuitenkin myös poikkeuksia. Jos aineistosta on esimerkiksi nidevaraus, jonka noutopaikka on toisessa kirjastossa, lähetetään aineisto tällöin sinne. Monien kelluvien kokoelmien sisältä löytyy myös erilaisia aineistoryhmiä, jotka eivät kellu. Esimerkiksi Helsingissä kirjastoista lainattavat esineet eivät kellu, joten ne täytyy palauttaa joka tapauksessa siihen kirjastoon, josta ne on alun perin lainattu.

Yleisten kirjastojen perinteisessä kokoelmatyössä kirjastoverkon sisällä olevat kirjastot ovat yleisesti päättäneet omista kokoelmapoliittisista asioistaan. Yksittäisen kirjaston sisällä on päätetty kuluvan vuoden määrärahojen käytöstä aineiston hankinnassa. Jokainen kirjasto siis valitsee sekä hankkii omaan kokoelmaansa sitä aineistoa, jota kokee tarvitsevansa. Vaihtoehtona tämän kaltaiselle hankinnalle on olemassa myös keskitetty valinta ja hankinta. Keskitetyssä valinnassa valintaprosessi toteutetaan koko kirjastoverkon laajuudelle esimerkiksi ennalta määriteltyjen valintaryhmien avulla (Helmet 2019). Tällainen valintaprosessi sopii luontevasti kelluvaan kokoelmatyöhön, koska tällöin voidaan suoraan valita aineistoa koko kirjastoverkon kokoelmaa ajatellen. Kelluvan kokoelman ylläpito on kuitenkin mahdollista ilman keskitettyä valintaa, mutta se vaatii kirjasto-organisaatiolta enemmän työtä. Yhteisen kokoelman hallitseminen erillään olevissa toimipisteissä monimutkaistaisi kokoelmatyötä ja tällä toimintatavalla on hankalaa saavuttaa kaikkea mahdollista resurssien säästöä, johon kellutuksella on mahdollista päästä. (Bartlett 2014, 73–74.)

Yli-Ristaniemen (2020) opinnäytetyössä haastateltujen Pirkanmaan kirjastojen työntekijöiden mukaan keskitetty valinta oli näkynyt heidän kokoelmissaan esimerkiksi hankittujen aineistojen kappalemäärien pienentymisenä. Haastateltavat myös kokivat hankintaan annettujen määrärahojen jakautuneen tasaisemmin erilaisten aineistojen kesken. Näiden keskitetyn valinnan ja hankinnan koettujen hyötyjen kaltaisia hyötyjä voidaan myös havaita kellutuksesta puhuttaessa. Bartlett (2014, 37–40) on listannut teoksessaan kymmenen syytä joiden takia kirjastojen kannattaisi kelluttaa kokoelmiaan ja kolme näistä linkittyvät vahvasti valinta- sekä

hankintaprosessiin. Hänen mukaansa kirjastot säästävät rahaa hankkiessaan aineistoa kelluvaan kokoelmaan, koska hankittavien nimekkeiden nide määrät ovat pienemmät verrattuna perinteisen kokoelmatyön hankintakäytänteisiin. Tällöin hankintamäärärahat saadaan samalla jaettua tasaisemmin eri aineistotyyppien välillä, kun yksittäisen nimekkeen niteitä ei tarvitse hankkia niin montaa kappaletta kuin aiemmin. Yleisesti keskitetyllä valinnalla voi olla myös positiivisia vaikutuksia kokoelman laatua ajatellen, koska usein valintaryhmiin valikoituu henkilökuntaa, jolla on kattavaa tietoa käsiteltävästä aineistoryhmästä. Valintaan kuluvien työtuntien määrä myös laskee, kun jokaisen kirjaston ei tarvitse käyttää henkilökuntansa työtunteja siihen.

Kelluvien kokoelmien kohdalla kirjaston henkilökunnan suhde omiin kokoelmiinsa saattaa myös muuttua. Koska aineistoa hankitaan lähtökohtaisesti koko kirjastokimpan käyttöön, voi se johtaa siihen, ettei kirjaston henkilökunta pysy perillä siitä, mitä hyllyihin tulee. Perinteisesti kirjaston henkilökunta on voinut ylpeänä kokea tuntevansa oman kirjastonsa aineistot kuin omat taskunsa, koska aineisto on usein ollut heidän itsensä hankkimaa. Tähän liittyen kelluvat kokoelmat voivat tuntua jopa pelottavilta. Bartlett (2014, 67–68) kuitenkin kirjoittaa, että tämä huoli usein katoaa kellutuksen alettua, koska muutos kokoelmissa ei tapahdu yhden yön aikana. Muutokset ovat hallitumpia, sekä maltillisempia ja kellutus mahdollistaa etenkin sivukirjastojen kokoelmien monipuolistumisen.

3.1 Kellutus

Kelluvat kokoelmat yleisissä kirjastoissa ovat Suomessa vielä suhteellisen uusi ja trendikäs asia. Suomessa näkyy merkkejä jonkinasteisesta kellutuksesta jo 1990-luvulta Jyväskylän maalaiskunnan kirjastojen keskuudesta (Martikainen 2015), mutta laajemmin kellutus nousi osaksi yleisten kirjastojen arkea vasta 2010-luvulla. Vuoden 2019 alkaessa ainoa Suomen yli 100 000 asukkaan kaupunki, jossa kelluvia kokoelmia ei ollut otettu käyttöön oli Helsinki (Miettunen 2019). Helsingin siirtyi lopulta kesällä 2019 kellutusjärjestelmä IMMS:in käyttöön. Ympäri Suomea muissa kellutusta käyttävissä kaupungeissa on käytössä niin sanottu manuaali kellutus. Manuaalisessa kellutuksessa kirjaston henkilökunnalla on kirjastojärjestelmään liittyvä tietokoneohjelma apunaan, joka tekee listausta aineistosta, joka ei kierrä tai joka saattaisi mennä paremmin lainaan toisessa kirjastossa (Hevonoja 2019). Henkilökunta kerää listausten avulla manuaalisesti aineiston hyllystä ja lähettää sen eteenpäin toiseen kirjastoon. Muista kaupungeista poiketen Helsingissä kellutus on IMMS:in kautta

automatisoitua. Kellutuksesta vastaava asiantuntijaryhmä on määrittänyt jokaiselle kirjastolle omat parametrit sekä säännöt kellutukseen liittyen. Tätä kautta järjestelmä osaa ohjata palautuvaa aineistoa esimerkiksi ennalta määriteltyjen hyllyjen täyttöasteen mukaisesti eri kirjastoihin automaattisesti (Helsingin kaupungin tekoälyrekisteri, [viitattu 26.4.2021]).

Vaikka kellutus näyttäisi olevankin uutta tuulahdusta kirjastotyön kulisseissa, nykyisten kelluvien kokoelmien juuret löytyvät lähes 90 vuoden takaa Kanadasta. Vuonna 1930 Suuren laman vallitessa Kanadan länsirannikolle perustettiin Pohjois-Amerikan ensimmäinen seutukirjasto, Fraser Valley Regional Library. Fraser Valleyn alue sijaitsee vaikeakulkuisella alueella muutaman tunnin ajomatkan päässä Vancouverista. Vallitsevan taloudellisen tilanteen vaikutuksesta kirjastotoimen rahoitus oli rajallinen, joten kirjastojen välisiä kuormakuljetuksia karsittiin. Jos kirjaston käyttäjä palautti lainatun kirjansa eri kirjastoon, kuin mistä hän oli sen lainannut, ei kirjaston ollut taloudellisesti fiksua lähettää kirjaa takaisin sen kotikirjastoon. Ratkaisuna Fraser Valleyssa päädyttiin samankaltaiseen kelluvan kokoelman järjestelmään, joka useiden vuosikymmenten aikana on lopulta levinnyt laajalti ympäri kirjastoalaa (Bartlett 2014, 16–17).

Nykyäänkin kellutuksen suurimpiin myyntivaltteihin kuuluu resurssien säästäminen. Bartlettin (2014, 37–40) mukaan kellutuksen kautta kirjakuormien kuljetusten määrä vähenee, työntekijöiden aikaa vapautuu muihin tehtäviin logistiikkatyön vähentyessä, sekä kelluvan kokoelman aineistohankinnat käyvät halvemmiksi verrattuna yksityisten kirjastojen kokoelmien hankintaan. Samalla hän myös kokee, että vähentyvän logistiikkatyön kautta henkilökunnan fyysinen rasitus sekä aineistojen kuluminen vähenee. Resurssien säästämisen lisäksi kellutuksen etuna perinteisiin kokoelmiin nähden ovat monipuolisemmat kokoelmat, jotka jakaantuvat koko kirjastoverkon laajuudelle tasapuolisemmin. Kellutuksessa asiakkaat muovaavat lainaus- ja palautuskäyttäytymisellään kirjastojen kokoelmia (Cress 2004, 48) ja näin myös pienemmät sivukirjastot saavat hyllyihinsä aineistoa, joka saattoi ennen kellutusta olla osa alueen pääkirjaston tarkoin varjeltua kokoelmaa. Aineisto on myös paremmin asiakkaiden hyödynnettävissä, koska sitä ei kulje niin paljon kuormien mukana kirjastojen välillä. Mitä vähemmän aineisto on kuljetuksessa tai odottaa kirjaston takahuoneessa kuljetusta, sitä enemmän aikaa se on hyllyissä asiakkaiden saavutettavissa.

Bartlettin (2014, 219–220) ja Cressin (2004, 48–50) näkemykset kelluvista kokoelmista ovat hyvin pitkälti todella positiivisia ja toiveikkaita. Heidän teksteissään keskitytään kellutuksen säästöjen esittelyyn, sekä luotetaan asiakkaiden lainaus- ja palautuskäyttäytymisen

muovaavan kirjastojen kokoelmaa halutun laiseksi. Kate Weber (2014) on pro gradussaan kuitenkin nostanut esille myös huolia kellutukseen liittyen. Hän ei kiistä sitä, etteikö kellutus näkyisi positiivisena muutoksena kirjaston asiakkaille, mutta hän tutki asiaa kirjastojen työntekijöiden näkökulmasta. Weber kartoitti verkkokyselyn avulla Yhdysvalloissa kirjastojen työntekijöiden mielipiteitä kellutuksesta ja koettuja haasteita kelluvien kokoelmien kanssa työskentelystä. Vastausten perusteella yleisin haaste on aineistojen tasainen jakaminen eri kirjastojen välillä. Jos aineistoja jaetaan ja kellutetaan manuaalisesti, johtaa se helposti siihen, että osassa kirjastoista hyllyt ovat aivan täynnä ja toisaalla taas puolillaan.

Nykyään tähän haasteeseen voi löytyä ratkaisu tekoälyä käyttävistä kellutusjärjestelmistä, kuten IMMS:istä, johon perehdymme tämän opinnäytetyön kappaleessa 3.2. Weberin (2014) kyselyssä nousi esille myös koetut haasteet kokoelmien karsimisesta ja omien kokoelmien ammattimaisesta tuntemuksesta. Kellutuksessa kirjastojen hyllyjen sisältö voi vaihtua tiuhaankin tahtiin ja tällöin kirjastoissa on hyvä pyrkiä avaamaan kokoelmia monipuolisin keinoin esimerkiksi aineistonäyttelyiden kautta. Tällöin vaihtuvat kokoelmat eivät vaikuta negatiivisesti henkilökunnan asiantuntevaan otteeseen suositella asiakkaille luettavaa. Kyselyn vastauksissa esiintyi kuitenkin myös paljon positiivisia kokemuksia kellutuksesta ja yksi työntekijöiden eniten tunnistama hyöty oli monipuolistuneet kokoelmat. Etenkin sivukirjastoissa, joiden määrärahat ovat pienemmät, oli koettu tämä parhaana hyötynä kellutuksesta. Määrärahojen venyttäminen monipuolisemman ja kattavamman kokoelman ylläpitämiseksi on myös omasta mielestäni kellutuksessa suurin välitön hyöty ja on hyvä huomata, että myös työelämässä sitä on nostettu esille. Weberin kyselyn tulokset ovat kuitenkin mielenkiintoisia. Niissä nousi esille huolia, joita Bartlett (2014, 115–122) pitkälti sivuuttaa, ja kirjaston työntekijöiltä saatu katsaus kellutuksen arkipäivään on hyvää avustavaa pohjustusta kellutuksesta kertovan tieteellisen kirjallisuuden luomalle kuvalle.

3.2 IMMS

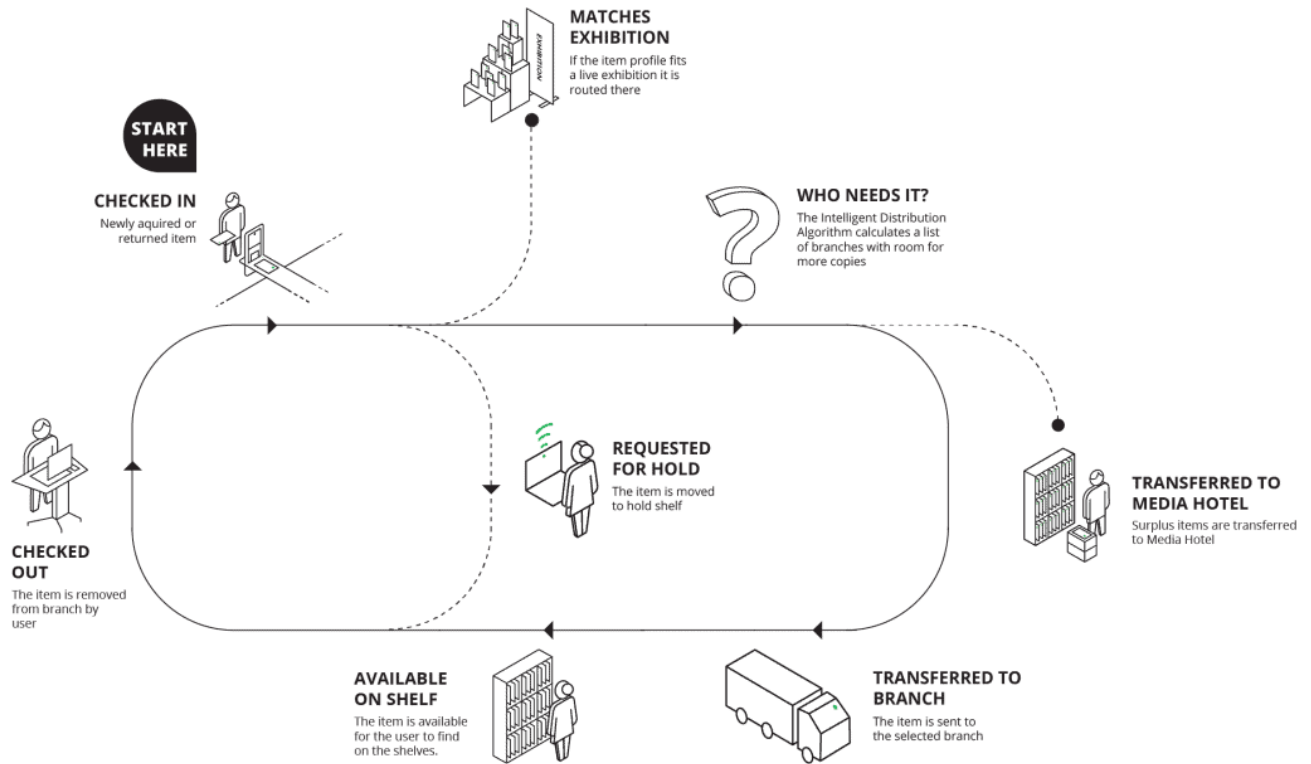
Kellutusta voidaan toteuttaa yleisissä kirjastoissa useilla eri järjestelmillä. Vaihtoehtoina on niin manuaalista kellutusta, kuin myös tekoälyn avulla automatisoitua kellutusta. Suomessa yleisillä kirjastoilla on Helsinkiä lukuun ottamatta käytössään manuaalista kellutusta vaativat järjestelmät ja tästä syystä Helsingin käyttämä kellutusjärjestelmä onkin Suomessa erikoinen

ja toimintamahdollisuuksiltaan ainutlaatuinen. Sen automaatio mahdollistaa myös muun muassa opinnäytetyöni aiheena olevan näyttelytyökalun olemassaolon.

Helsingin kaupunginkirjastolla on käytössään Intelligent Material Management System, josta käytetään usein lyhennettä IMMS. IMMS palveluita tarjoaa tanskalainen Lyngsoe Systems niminen yritys, joka erikoistuu logistiikkajärjestelmien ja -palveluiden tuottamiseen. Heiltä löytyy kirjastoille suunnattujen palveluiden lisäksi myös muun muassa järjestelmiä lentokentille matkatavaralogistiikkaa varten (Lyngsoe Systems, [viitattu 4.6.2021]). Kirjastoille Lyngsoe tarjoaa monipuolisia palveluita. Monet näistä mahdollistavat asiakkaan itsenäistä toimintaa kirjaston tiloissa esimerkiksi itsepalveluautomaattien muodossa, mutta valikoimasta löytyy myös kirjaston henkilökuntaa tukevia palveluja. Kirjaston henkilökunnan arkea eniten mullistava tarjolla olevista palveluista on todennäköisesti IMMS.

IMMS on kellutus- ja logistiikkajärjestelmä, joka on käytössä yleisissä sekä tieteellisissä kirjastoissa useassa eri maassa. Järjestelmä on luotu hoitamaan logistisia tehtäviä, kuten aineiston sijaintitietojen seuraamista. Lyngsoe Systems on havainnollistanut IMMS:in toimintaa (Kuvio 1) kuvan kautta verkkosivuillaan. Siitä näkee selkeästi, kuinka kirja matkaa palautuksen jälkeen kohti seuraavaa sijaintia. Kellutusjärjestelmä tarkistaa ensiksi, onko palautuneelle kirjalle varausta tai tarvetta aineistonäyttelyissä. Jos niitä ei ole, laskelmoi se kirjalle algoritmien ja hyllyjen täyttöasteen avulla sopivan kirjaston, johon se lähettää kirjan. IMMS ei korvaa käytössä olevaa perus kirjastojärjestelmää, vaan toimii niiden rinnalla. Helsingissä IMMS toimii yhdessä kirjastojärjestelmä Sierran kanssa. Sierra hallitsee palvelimellaan henkilötietoja sekä bibliografisia tietoja, kun taas IMMS keskittyy aineiston sijaintitietoihin ja logistisen työn helpottamiseen. Helsingin kaupunginkirjasto päätyi valitsemaan IMMS:in, koska sen odotettiin vähentävän logistiikkatyöhön kuluvia työtunteja. Alun perin uuteen keskustakirjasto Oodiin kerättiin työntekijöitä muista kaupunginkirjaston työpisteistä, jonka vuoksi tarve työskentelyn tehostamiselle oli suuri, sillä monien kirjastojen henkilökunnan määrä väheni (Holmberg 2021a).

Kuvio 1. IMMS toimintamalli (IMMS™ - the Lyngsoe Intelligent Material Management System, [viitattu 3.12.2021]).

IMMS:siä hallinnoidaan verkkopohjaisen sovelluksen kautta. Helsingin kaupunginkirjastolla ylläpitoa hoitaa neljän henkilön ryhmä Kirjastoverkon yhteiset palvelut -yksiköstä. Ylläpitoryhmällä on tukenaan myös kirjastoyksiköistä koottu käyttäjäryhmä ja kaupunginkirjaston yhteinen Helpdesk-ryhmä Microsoft Teams -sovelluksessa. (Holmberg 2021b.) IMMS:in ylläpitoon kuuluu käyttäjien koulutusta, sekä kellutuksen ja muun logistiikkatyön parametrien ja rajoitusten asettamista ja ylläpitoa. Ylläpitoryhmä voi määrittellä sovelluksen kautta jokaisen kirjaston hyllyjen täyttöasteet, sekä esimerkiksi muuttaa aineiston kellutukseen liittyviä rajoituksia.

Kirjaston henkilökunnan käytössä IMMS on puhelimen sovelluksena. Puhelimen sovelluksen avulla henkilökunta voi hoitaa useita logistisia ja aineistonhoitoon liittyviä tehtäviä. Näitä ovat muun muassa varaushakulistojen läpikäyminen, aineiston sijaintitietojen tarkastaminen, kuormalaatikoiden vastaanottaminen sekä kokoelmien inventoinnin tekeminen. IMMS käyttää hyödykseen RFID-tarroja, jotka on liitetty aineistoon, kuormalaatikoihin sekä esimerkiksi palautusautomaattien kuljetusyksikköihin. Tarrojen avulla esimerkiksi asiakkaan palauttaessa kirjan, linkittää palautusautomaatti palautuneen kirjan RFID-tarran tiedot palautusautomaatin

laatikon omaan RFID-tarraan. Tällöin laatikon tarran kautta voidaan nähdä mitä niteitä laatikossa kuuluisi olla sisällä. Helsingin kaupunginkirjastoilla on käytössään IMMS-puhelimia, joihin sovellus on asennettu ja RFID-tarroja voidaan lukea puhelimen avulla.

Helsingin kaupunginkirjaston sisällä suoritettiin vuonna 2015 logistiikkaselvitys, jossa tehtiin silloisen tilan kuvaus ja pohdittiin tulevaa. Isoimpana tarkastelun aiheena olivat RFID-tarrat ja niihin liittyvät työskentelytavat. Selvityksessä nousi muun muassa esille kuormalaatikoiden laatikkokohtainen käsittely, sekä varausten erottelu erillisiin laatikoihin (Palotie 2015). Kummankin hyötynä uskottiin olevan kirjaston kuormien purkamisen nopeutuminen. RFID-tarrat ja IMMS ovatkin nyt vastanneet näihin odotuksiin. IMMS:in käyttöönoton jälkeen Helsingin kaupunginkirjaston työntekijät ovat arvioineet, että varaushyllyjen käsittelyyn kulunut aika on nykyään noin 5 minuuttia per laatikko, kun taas ennen se oli noin 30 minuuttia per laatikko. Samoin kirjaston omiin hyllyihin tulevan tasauskuorman purussa yhden laatikon purkamiseen kulunut aika meni 15 minuutista noin 5 minuuttiin. (Holmberg 2021a.) Mahdollisuus linkittää aineistojen sijaintitiedot RFID-tarroihin mahdollisti tämän, ja se myös mahdollistaa näyttelytyökalun toiminnan.

3.3 Näyttelyt ja näyttelytyökalu

Yleisiä kirjastoja koskevassa laissa (L 29.12.2016/1492) kirjaston tehtäviksi on määritelty muun muassa pääsyn tarjoaminen aineistoihin, sekä lukemisen edistäminen. Kirjaston yhtenä päätehtävänä voi siis pitää aineiston ja lukijan yhdistämistä. Kirjastojen aineistokokoelmat ovat kuitenkin usein valtavia, kuten kävi ilmi Helmet-kirjastojen aineistokokoelmien osalta kappaleessa 2.1. Mikäli Helsingin kaupunginkirjaston kokoelmissa on yli 1,8 miljoonaa esinettä, joista kaunokirjallisuuden osuus on noin miljoona (Suomen yleisten kirjastojen tilastot, [viitattu 17.3.2022]) nidettä, on asiakkaalle mahdoton tehtävä selata läpi kaikki tämä aineisto. Samalla myös aineistojen nostaminen asiakkaan tietouteen on haastavaa kirjastolle.

Kirjallisuutta etsivällä lukijalla on useita keinoja, joilla hän voi etsiä aineistoa kirjastosta. Hän voi esimerkiksi pyytää apua kirjaston virkailijalta, käydä selaamassa itsenäisesti kirjahyllyjä tai etsiä sopivaa luettavaa kirjaston tietokannoista. Tämä kaikki vaatii lukijalta kuitenkin aktiivisuutta, tiedonhakutaitoja sekä usein myös aineistojen luokitusten ymmärtämistä. Jos lukija pyrkii siis itsenäisesti löytämään luettavaa, vaatii se oma-aloitteisuutta ja uuden

oppimista. Joillekin taas voi olla suuren kynnyksen takana käydä pyytämässä kirjaston työntekijältä apua. Helpottaakseen lukijoiden työtä kirjastot ovat ottaneet käyttöönsä muun muassa kaupan aloilla tehokkaaksi koetun tavan järjestää omiin tiloihinsa aineistonäyttelyjä ja muita esillepanoja. Ne ovat oivallinen tapa tuoda esille kokoelman osia esimerkiksi asettelemalla tietystä aiheesta kertovia kirjoja erilliselle näyttelypöydälle tai hyllyjen pätyihin.

Fiscusin (2018) mukaan kirjastoissa näyttelyt kannattaa pitää mahdollisimman yksinkertaisina, jotta asiakas kehtaa niin sanotusti rikkoa kokonaisuuden ja lainata siitä kirjan. Hänen mukaansa helpointa on valita jokin tietty aihe, valikoida siihen liittyvät kirjat, joissa on kauneimmat kannet ja olla valmiina täyttämään näyttelyä, jos siitä lainataan kirjoja. Nyholm (2020, 53) korostaa myös sitä, että asiakas lainaa usein sen minkä hän näkee. Nyholmin mukaan, kun kirjaston aineisto on esillä pienemmissä määrin, on se paljon houkuttelevampi verrattuna täyteen ahdettuun kirjahyllyyn, jossa kaikki teokset ovat selkä asiakkaaseen päin. Aineistonäyttelyt tuovat aineiston lainaajan silmien eteen pois hyllyjen syövereistä ja johtavat helpommin heräteostoksiin, eli lainoihin.

Aineistonäyttelyihin on kuitenkin voinut liittyä myös haasteita. Niiden kokoamisessa ja ylläpidossa on voinut kulua henkilökunnan aikaa, sekä haasteeksi on voinut myös muodostua sopivan aineiston löytäminen, johon voi myös liittyä henkilökunnan rajallinen osaaminen. Perinteisesti aineistonäyttelyiden kokoaminen on vaatinut Helsingin kaupunginkirjastolla työntekijöitä löytämään ja varaamaan sopivaa aineistoa, joka vaatii kyseiseltä työntekijältä joko paljon tiedonhakua tai jo kerättyä tietämystä näyttelyn aiheesta. Usein aineistoa varataan useita kappaleita, jotta niitä on valmiina näyttelyhyllyjen täyttöä varten, joka on voinut johtaa siihen, että kirjaston varastot ovat pullollaan kirjoja. Aineisto on samalla usein lainassa esimerkiksi kirjaston henkilökunnan kirjastokortilla, joka tarkoittaa sitä, että kaikki näyttelyä varten varatut kirjat ovat asiakkaan näkökulmasta jo lainassa, eli verkkokirjastoa selaava asiakas ei välttämättä tajua, että kyseinen aineisto onkin esillä jossain kirjastossa. Nyt Helsingissä käyttöönotettu IMMS:in näyttelytyökalu voi muovata kirjastojen näyttelyiden kokoamisen ja ylläpidon arkea.

Näyttelytyökalu on osa IMMS:iä ja se mahdollistaa väliaikaisten aineistonäyttelyiden tai teemahyllyjen ylläpitämistä kirjastoissa. Se käyttää hyväkseen näyttelypankkia, joka koostuu kirjaston työntekijöiden luomista kirjalistoista, joita käytetään näyttelyn raameina. Esimerkkinä tällaisesta kirjalistasta voisi olla kahdensadan kauhukirjan lista Halloween-näyttelyä varten. Näyttelylistojen täytyy sisältää mahdollisimman useita niteitä, vähintään sata, jotta näyttelyt

voivat olla aktiivisena useammassa kirjastossa samaan aikaan. Näyttelypankkiin on tarkoitus lisätä uusia näyttelyitä aktiivisesti, jolloin näyttelyiden monipuolisuus lisääntyy. Valmiit listat eivät ole kuitenkaan ainut helpotus, jota näyttelytyökalu voi tarjota kirjaston työntekijöille. Se käyttää myös hyväkseen IMMS:in älykästä kellutusta täyttääkseen näyttelyhyllyä sitä mukaa, kuin siitä lainataan aineistoa. Tämä tarkoittaa, että työntekijöiden ei tarvitse itse pitää huolta uuden aineiston varaamisesta eikä aineistoa tarvitse säilöä takahuoneissa. Näyttelytyökalu tarkkailee näyttelyhyllylle määriteltyjä maksimi ja minimi aineistomääriä ja tarpeen tullen varaa aineistoa täyttämään puutetta. Nämä näyttelyhyllyihin saapuvat niteet näkyvät IMMS:in sovelluksessa erikseen, jolloin kuormaa vastaanottavan kirjaston on helppo erotella ne muun kuorman seasta ja viedä oikealle näyttelyhyllylle. Myös kirjastoihin palautuva aineisto voi ohjautua suoraan täydentämään aktiivisena olevia näyttelyitä.

Helsingin kaupunginkirjaston kirjastoverkon yhteiset palvelut ovat kouluttaneet halukkaita kirjastojen työntekijöitä näyttelyiden kokoamista varten, ja tämä koulutettu ryhmä hoitaa pääsääntöisesti kirjalistojen luomisen. He voivat käyttää apunaan IMMS:iä syöttämällä sinne esimerkiksi julkaisuvuoden ja genren, jolloin IMMS luo valmiin listan, tai vaihtoehtoisesti he voivat valikoida sopivia nimekkeitä listalle tai tuoda kirjastojärjestelmästä koottuja kirjalistoja IMMS:iin. IMMS:in kautta listojen kokoaminen vaikuttaa selkeästi helpommalta ja nopeammalta, mutta itsenäisellä valinnalla listan rakentajalla on enemmän valtaa vaikuttaa sen sisältöön. Näyttelyiden rakentajien lisäksi jokaiseen kirjastoon on koulutettu kirjastoverkon yhteisten palveluiden toimesta vähintään yksi työntekijä, joka osaa ottaa näyttelyitä käyttöön. Nämä työntekijät sitten vertaiskouluttavat kollegojaan kotikirjastoissaan näyttelytyökalun käyttöön.

Näyttelytyökalun käyttöä varten kirjastoissa on RFID-tarroitettu näyttelykalusteita. Näiden kalusteiden nimi- sekä sijaintitiedot on lisätty IMMS:in tietokantaan RFID-tarrojen kautta ja sitä kautta jokaisella kirjastolla on tietokannassa valmiita sijainteja, joihin näyttelyitä voidaan sijoittaa. Holmbergin (2021b) mukaan näyttelyitä voidaan järjestää nyt kolmella eri tavalla. Ensimmäinen tapa on niin sanottu perinteinen tapa, jossa kirjaston työntekijä varaa itse aineistoa näyttelyä varten. Toinen tapa on kirjaston sisäinen näyttely, jossa näyttelyyn tulevaa aineistoa haetaan kirjaston omista hyllyistä ja ne liitetään IMMS:in avulla näyttelykalusteiden RFID-tarroihin. Kolmas tapa taas on näyttelytyökalun valmiiden näyttelyiden käyttäminen. Valmiita näyttelyitä otetaan käyttöön IMMS:in verkkosovelluksen kautta. Verkkosovelluksessa voidaan valita halutun kirjaston näyttelykaluste, johon näyttely on tulossa, sen ajankohta,

näyttelyyn tulevien aineistojen minimi ja maksimi määrät, sekä näyttelyn aihe. Kun näyttely on aktivoitu, tarkastaa IMMS-järjestelmä ensiksi löytyykö näyttelyyn tulevia aineistoja kyseisestä kirjastosta, sen jälkeen se tarkistaa aineistohotellin ja viimeisenä se tarkastaa muiden kirjastojen tilanteen. Aineistohotelli on Helsingin kaupunginkirjaston niin sanottu varasto, joka sijaitsee Pasilan kirjastorakennuksessa. Sen tehtävä on tasapainottaa kirjastojen hyllyjen täyttöastetta toimimalla väliaikaisena säilytyspaikkana esimerkiksi kausikirjallisuudelle, kuten joulukirjoille (Helsingin kaupungin tekoälyrekisteri, [viitattu 11.2.2022]).

Aktiiviseen näyttelyyn tulevat kirjat päätyvät IMMS:n puhelinsovelluksen Exhibition order -listalle, jonka avulla kirjastojen työntekijät voivat kerätä listan aineistot hyllyistä varausten lailla ja lähettää ne kuorman mukana eteenpäin. Exhibition order -listalla olevat niteet jakaantuvat kahteen eri ryhmään: oman kirjaston näyttelyihin tulevat ja muihin kirjastoihin lähtevät. Omaan kirjastoon jäävät niteet voidaan liittää aktiivisena olevaan näyttelyyn IMMS:n ”Hyllytä näyttelyyn” toiminnolla ja muualle menevät niteet viedään lähteviin kuormalaatikoihin. Jos näyttely on otettu käyttöön IMMS:n näyttelylistoilta, se täyttää näyttelyä sille määriteltyjen minimi ja maksimi nitemäärien mukaan lisäämällä niteitä Exhibition order -listoille automaattisesti sitä mukaa, kun näyttelystä lainataan niteitä. Näyttelylle määritetyn ajan loppuessa näyttelykalusteessa vielä olevat niteet voidaan lähettää keskuslajittelijalle skannaamalla kyseisen näyttelykalusteen RFID-tarran ja viemällä niteet lähtevään kuormaan. Vaihtoehtoisesti kirjastot, joissa on lajitteleva palautusautomaatti, kuten Oodissa, voivat palauttaa jokaisen niteen automaatin kautta, jotta IMMS voi tarkistaa jääkö näitä niteitä siihen samaan kirjastoon, vai lähtevätkö ne muualle.

4 TUTKIMUSONGELMA JA -MENETELMÄ

4.1 Tutkimusongelma ja -kysymykset

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä on IMMS:in näyttelytyökalu-toiminnon käyttöönoton seuraaminen sekä sen käyttäjäystävällisyyden arviointi. Näyttelytyökalu otetaan nyt ensimmäistä kertaa käyttöön Suomessa. Sen takia tutkimuksen kautta pyritään kartoittamaan käyttöönottoprosessin sujuvuuden lisäksi näyttelytyökalun toimivuutta laajan kirjastoverkon sisällä kohdekirjaston käyttäjäkokemusten kautta. Tutkimus pyrkii vastaamaan näihin kolmeen tutkimuskysymykseen:

1. Uuden IMMS toiminnon käyttöönottoprosessin toimivuus
2. Henkilökunnan ennakkokäsitykset ja käyttökokemukset näyttelytyökalusta
3. Henkilökunnan kehitysehdotukset näyttelytyökaluun sekä sen käyttöönottoprosessiin liittyen

Tarkoituksena oli siis saada henkilökunnalta kokemuksia näyttelytyökalun käytöstä, käyttöönottoprosessista ja perehdytyksestä, siihen liittyvästä viestinnästä, sekä samalla kartoittaa sitä, oliko heillä esimerkiksi uuteen toimintoon liittyviä ennakkoluuloja ja täytyivätkö ne. Tutkimuksen kautta haluttiin myös kuulla henkilökunnalta, mikäli näyttelytyökalun käyttöönotossa ilmeni ongelmia. Tutkimus rajautui toimeksiantajan pyynnöstä keskustakirjasto Oodiin. Tästä syystä käyttöönottoprosessiin liittyvät tutkimuskysymykset korostuivat, sillä Oodissa ei ole vielä aiemmin otettu käyttöön laajempia työprosesseja. Näyttelytyökalun käyttäjäkunta ei jatkossa rajaudu vain hyvin rajattuun osaan henkilökunnasta, vaan sen tarkoituksena on olla käytettävissä koko henkilökunnan laajuisesti Helsingin kaupunginkirjastossa. Siksi käyttöönottoprosessista halutaan luoda toimiva ja selkeä kokonaisuus. Tutkimukseni pyrkii siis keräämään käyttöönottoprosessiin liittyvää rakentavaa palautetta, jonka avulla prosessia voidaan tulevaisuudessa kehittää. Tutkimuksella pyrittiin myös saamaan palautetta näyttelytyökalun käyttökokemuksiin liittyen.

4.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmänä tässä opinnäytetyössä on käytetty kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Tulosten analyysissa on käytetty pääosin kvantitatiivisia analyysimenetelmiä, mutta joidenkin tulosten kohdalla analysoinnissa on hyödynnetty myös kvalitatiivisia menetelmiä. Kvantitatiivisella, eli määrällisellä, tutkimuksella pyritään erityisesti selvittämään eri ryhmien ja tekijöiden välisiä yhteyksiä. Heikkilän (2014, 15) mukaan kvantitatiivinen tutkimus edellyttää riittävän suurta ja edustavaa otosta, jotta saatuja tuloksia voitaisiin yleistää tilastollisen päättelyn avulla koskemaan myös laajempaan havaintoyksikköä. Tutkimuksen perusjoukko ei ollut määrällisesti kovin suuri, mutta siinä päätettiin kuitenkin käyttää määrällistä menetelmää. Perusjoukolla viitataan siihen kohdejoukkoon, josta tietoa halutaan (Heikkilä 2014, 32). Tutkimuksen ensimmäisen osion perusjoukko oli noin viisikymmentä ja toisen osion perusjoukko oli noin kymmenen. Kumpaakin perusjoukkoa tutkittiin kokonaistutkimuksena. Heikkilän (2014, 12) mukaan kokonaistutkimus tarkoittaa sitä, että tutkimuksessa tutkitaan koko perusjoukkoa. Koin, että tämä määrä olisi ollut liian suuri esimerkiksi haastatteluja ajatellen, etenkin kun huomioidaan kohderyhmän tiukat aikataulut työtehtävien ohessa. Tutkimuksen toimeksiantaja toivoi myös tutkimuksen toteuttamista kvantitatiivisin menetelmin. Opinnäytetyöprosessin aikana vallinnut epäselvä aikataulutustilanne Covid-19-pandemian takia vaikutti myös tutkimusmenetelmien valintaan. Tutkimuksessa ei myöskään haluttu rajata vastaajamäärää heti alkuunsa pieneen ryhmään valikoimalla muutamia haastateltavia, koska tutkimuskysymykset vaativat laajempaa vastaajien määrää. Koin tärkeäksi saada tutkimuksen tulokset numeerisena datana, joka mahdollisti tulosten esittämisen frekvenssijakaumina, jonka kautta pystyin nähdä tutkittavien erilaiset käsitykset ja kokemukset näyttelytyökalusta. Tähtisen, Laakkosen ja Brobergin (2020, 18) mukaan tutkimuskysymykset ovat hyvin määräävässä asemassa tutkimusmenetelmää valittaessa.

Opinnäytetyön tulosten analysoinnissa on yhdistelty kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia analyysimenetelmiä. Monivalintakysymysten kohdalla on käytetty suoraa jakaumaa, joka on määrällisen datan yksinkertainen analyysikeino, jolla voidaan esittää jokaisen kysymyksen kohdalla eri vastausvaihtoehtojen saamat vastaukset (Kananen 2015, 288). Avointen kysymysten analysoimisessa on yhdistelty määrällisiä ja laadullisia menetelmiä. Yhtenä laadullisena menetelmänä on hyödynnetty teemoittelua. Teemoittelun avulla voidaan ryhmitellä avoimissa kysymyksissä ilmeneviä aihepiirejä ja sitä kautta voidaan vertailla niiden esiintyvyyttä aineistossa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 105–107).

4.3 Aineistonkeruu

Tutkimuksen aineistonkeruu on toteutettu kahden verkkokyselyn kautta. Verkkokyselyt ovat nopea tapa kerätä tietoa ja jotta niiden avulla saataisiin edustava otos, täytyy tieto kyselystä toimittaa kaikille odotetuille vastaajille (Heikkilä 2014, 66). Kyselylinkin toimittaminen tutkimukseen osallistuneille toteutettiin Oodin sisäisen Teams-viestintäkanavan kautta, jota henkilökunta aktiivisesti seuraa. Verkkokysely mahdollistaa kätevän tutkimusdatan käsittelyn ja analysoinnin, sillä se tallentaa vastaukset suoraan datatiedostoksi, jota voidaan lukea ja käsitellä tilasto-ohjelmissa (Heikkilä 2014, 120). Tutkimusdatan laatu riippuu kuitenkin verkkokyselyissä kysymystyypeistä paljon enemmän henkilökohtaisiin haastatteluihin verrattuna. Vaikka verkkokyselyillä voidaan kerätä dataa esimerkiksi tutkittavien mielipiteistä, asenteista ja kokemuksista, voi vastaajien olla vaikeampaa ilmaista itseään verkkolomakkeiden avoimissa vastauskentissä (Tähtinen, Laakkonen & Broberg 2020, 25–26). Päädyin tästä syystä luomaan kyselyistä mahdollisimman yksinkertaisia käyttämällä hyväkseni muun muassa monivalintakysymyksiä motivoidakseni mahdollisimman montaa tutkittavaa vastaamaan kyselyyn. Samalla tutkimusdatan käsittely helpottui ja tutkittavia ei painostettu tuottamaan pitkiä kirjallisia vastauksia.

Verkkokyselyn kysymystyyppinä on käytetty monivalintakysymyksiä, sekamuotoisia sekä avoimia kysymyksiä ja Likertin asteikkoa. Likertin asteikko on Likert Renesisin 1930-luvulla luoma asennemittari, jonka kautta tutkittava voi ottaa esitettyyn asiaan kantaa. Asennemittari koostuu vastausskaalasta, jonka tutkija voi itse määritellä ja yleisimmin skaala on 1–5, jossa arvo 1 voisi kuvastaa väittämää ”täysin samaa mieltä” ja arvo 5 voisi kuvastaa ”täysin eri mieltä”. (Harju & Pohjanmäki 2005, 19.) Likertin asteikon käytössä uhaksi voi muodostua neutraalin vastausvaihtoehdon käyttäminen, joka ei vaadi vastaajaa ottamaan kantaa väitteeseen. Tutkimuksessa pyrittiin välttämään tämä jättämällä neutraali vaihtoehto kokonaan pois useasta kohdasta, mikä ohjasi vastaajaa ilmaisemaan oman kantansa.

Avoimia kysymyksiä on tietoisesti käytetty rajallisesti, koska kyselyihin vastaamisesta haluttiin tehdä mahdollisimman houkuttelevaa, jotta kyselyihin saataisiin mahdollisimman paljon vastauksia. Tästä päätöksestä johtuen myös tutkimusdata pysyi samalla selkeämpänä ja sitä myöten helpommin analysoitavana. Kuitenkin jotkin kysymykseni, etenkin kehitysehdotukset, vaativat avointen vastausten saamista, jotta vastaajan oma ääni kuuluisi kunnolla. Kyselyssä käytettiin myös sekamuotoisia kysymyksiä, joissa annettiin monivalintavaihtoehtojen lisäksi avoin kenttä, johon sai perustella vastauksensa.

5 TULOKSET

5.1 Suunnittelu ja toteutus

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin lähettämällä kaksi erillistä verkkokyselyä keskustakirjasto Oodin henkilökunnalle verkkolinkin kautta. Verkkokyselyt toteutettiin Webropol-ohjelmaa käyttäen. Verkkokyselyt olivat auki eri ajankohtina ja niiden kohderyhmä olivat erilaiset. Ensimmäinen kysely oli auki vastaajille 25.1.2022-13.2.2022 välisenä aikana ja se oli suunnattu koko Oodin kirjaston henkilökunnalle. Toinen kysely taas oli auki vastaajille 21.3.2022-10.4.2022 ja se oli suunnattu vain Oodin sisältötiimin jäsenille, jotka olivat kerenneet kyselyn ajankohtana perehtyä näyttelytyökalun käyttöön eniten.

Tutkimuksien toteuttamista koko prosessin aikana vaikeutti vallitseva tilanne Covid-19-pandemian kanssa. Opinnäytetyöprosessin alkaessa keväällä 2021, näyttelytyökalun olisi jo kuulunut olla käyttöönottoaiheessa, mutta siinä esiintyi viivästymisiä. Alun perin kyselyiden olisi pitänyt olla jaossa sen jälkeen, kun näyttelytyökalu olisi ollut käytössä jo noin puoli vuotta. Näyttelytyökalun käyttöönottoa kuitenkin siirrettiin, koska siihen liittyviä koulutuksia oli vaikea toteuttaa koronarajoitusten aikana. Helsingissä kirjastot olivat myös ajoittain hyvin rajoitetusti auki. Tämä johti siihen, että näyttelytyökalun käyttöönotto, sekä kyselyt valitettavasti osuivat päällekkäin. Kyselyiden tuloksien analysoimiseen käytettiin Webropol-ohjelman omia analyysimenetelmiä, sekä Excel-ohjelmaa kuvioiden luomiseen.

Ensimmäinen kysely oli suunnattu koko Oodin henkilökunnalle. Se oli pääosin standardoitu valmiine vastausvaihtoehtoineen käyttäen eniten hyödykseen monivalintakysymyksiä, sekä Likertin asteikkoa, mutta se sisälsi myös yhden avoimen kysymyksen. Kyselyssä oli määritelty useita kysymyksiä pakollisiksi, koska ne koettiin tutkimuksen kannalta tärkeiksi. Tällä kyselyllä pyrittiin saamaan kuvaa koko henkilökunnan kattavasta näkemyksestä pääasiassa näyttelytyökaluun liittyvän viestinnän onnistumisesta, sekä vastaajien yhteydestä yleisesti aineistonäyttelyiden kokoamiseen. Tämän alustavan kyselyn kyselypohja (liite 1) löytyy opinnäytetyön lopusta.

Toinen kysely taas oli suunnattu vain Oodin sisältötiimin jäsenille. Sisältötiimin päävastuuna Oodin työyhteisössä on monet kokoelmiin liittyvät asiat, mukaan lukien aineistonäyttelyt, joten he olivat myös ensimmäisiä, jotka pääsivät tutustumaan tarkemmin näyttelytyökalun käyttöön.

Tämäkin kysely oli pääosin standardoitu ja siinä käytettiin monivalintakysymyksiä, mutta tällä kertaa avoimet kysymykset ja Likertin asteikko olivat myös suuremmassa roolissa. Kysymykset pyrkivät myös kannustamaan syvällisempään pohdintaan, koska kyselyn kohderyhmä oli tällä kertaa näyttelytyökalun todennäköisintä käyttäjäkuntaa. Tällä kyselyllä haluttiin vastaajien arvioivan näyttelytyökalun käyttöönottoon liittyviä vaiheita. Eriteltyinä osa-alueina olivat näyttelytyökaluun liittyvä viestintä, perehdytys, ohjeistus ja käyttökokemukset. Sisältötiimiä koskevan kyselyn kyselypohja (liite 2) löytyy opinnäytetyön lopusta.

5.2 Alustava kysely

Ensimmäiseen, koko Oodin henkilökunnalle suunnattuun, kyselyyn saatiin yhteensä 22 vastaajaa. Kyselyn perusjoukko oli noin 50 vastaajaa, joten kysely tavoitti heistä hieman alle puolet. Kysely oli auki vastaajille 25.1.2022-13.2.2022 välisenä aikana. Alun perin kyselyn piti olla auki kahden viikon ajan, mutta vastausaikaa jatkettiin vielä yhdellä viikolla alhaisen vastausmäärän takia. Viimeisen viikon aikana kyselyä jaettiin uudestaan vastaajille Oodin Teams-kanavilla, jotta se olisi toivottavasti saavuttanut lisää vastaajia. Kyselyn kysymykset voidaan jakaa karkeasti kolmeen eri ryhmään: vastaajan taustatietoihin aiheeseen liittyen, vastaajan suhtautumiseen aineistonäyttelyihin sekä vastaajan suhtautumiseen näyttelytyökaluun.

Oodin henkilökunta on jaettu kuuteen eri tiimiin, joilla jokaisella on omat työyhteisön sisäiset tehtävänsä yleisen kirjaston asiakaspalvelutyön ohella. Taulukkoon 2 on eroteltu kyselyyn vastanneet heidän tiiminsä perusteella. Vastaajat saivat valita useamman vaihtoehdon, jos he olivat väliaikaisesti vaihdossa toisessa tiimissä.

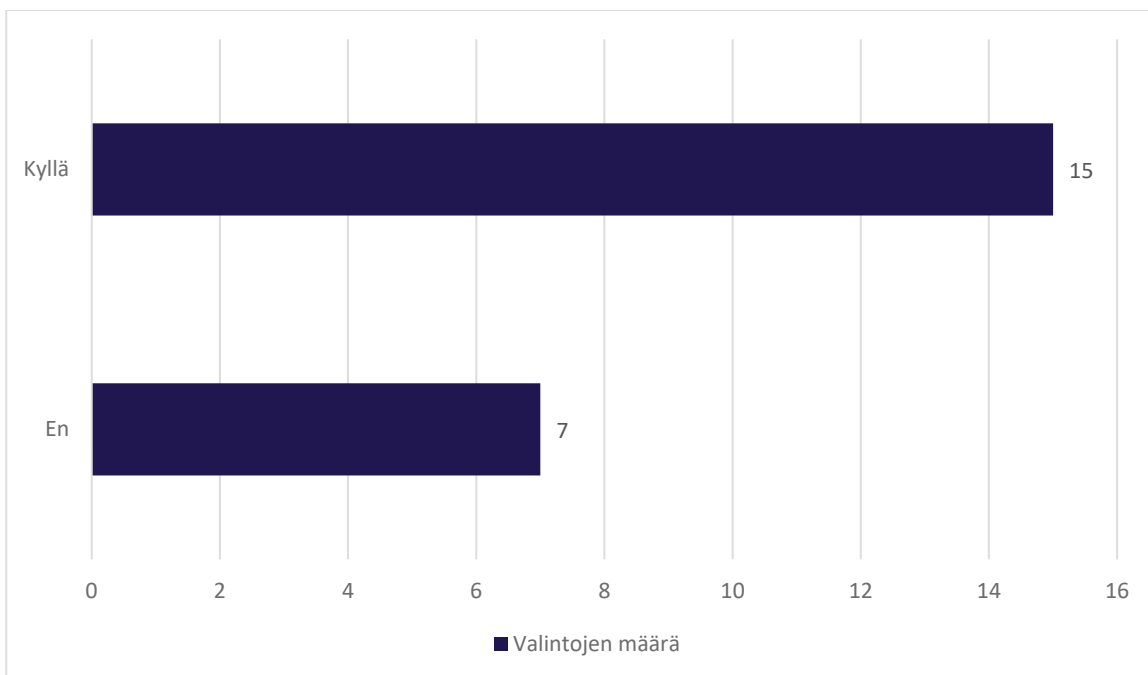
Taulukko 2. Kyselyyn vastanneiden Oodin sisäiset tiimit (N=23).

Tiimi	Vastausmäärä	Vastausprosentti
Lapset ja nuoret	6	27,3%
Sisältö	7	31,8%
Asiakaskokemus	6	27,3%
Digi	3	13,6%
Tilat ja osallisuus	1	4,5%
Pomo	0	0%

Kyselyyn vastanneet jakautuivat suhteellisen tasaisesti eri tiimien välillä, joka oli tutkimuksen kannalta hyvä merkki, sillä kysely olikin suunnattu koko henkilökunnalle. Lapset ja nuoret -

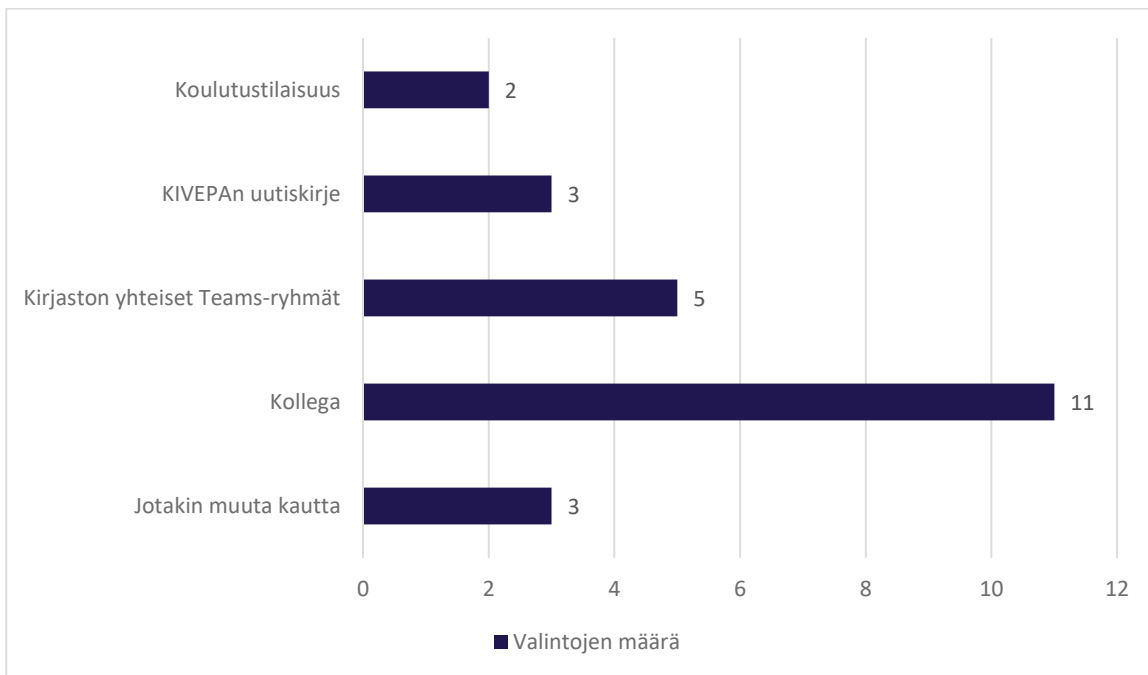
tiimin, sekä asiakaskokemustiimin jäsenet antoivat kummatkin 6 vastausta (27,3%) ja eniten vastauksia saatiin sisältötiimiltä 7 vastauksella (31,8%). Nämä kolme tiimiä siis olivat tasaisesti edustettuina. Digitiimiltä saatiin 3 vastausta ja tilat ja osallisuus tiimiltä 1 vastaus. Pomotiimi oli ainut, joilta ei saatu yhtään vastausta. Tutkimusta suunniteltaessa oletettiin sisältö ja lasten ja nuorten tiimin olevan eniten edustettuna kyselyn vastauksissa, sillä aineistonäyttelyt kuuluvat heidän tiimiensä työtehtäviin eniten. Sitä kautta oletettiin, että heitä kiinnostaisi eniten aiheeseen liittyvään kyselyyn vastaaminen.

Kyselyn alussa olevilla taustakysymyksillä haluttiin kartoittaa sitä, olivatko vastaajat kuulleet näyttelytyökalusta jo ennen kyselyn julkaisua, sekä sitä mitä kautta vastaaja oli mahdollisesti kuullut siitä, tai mitä kautta hän mieluiten haluaisi kuulla samankaltaisista asioista. Kysymyksessä numero yksi kysyttiin, oliko vastaaja kuullut näyttelytyökalusta ennen sen käyttöönottoa. Vastaajista enemmistö, tässä tapauksessa 15 vastaajaa, oli kuullut näyttelytyökalusta jo aiemmin (Kuvio 2). Opinnäytetyön toimeksiantajan yksi mielenkiinnonkohde tuloksissa oli näyttelytyökalusta viestinnän onnistuminen, joten ainakin tämän kyselyn vastaajien keskuudessa se on tuntunut onnistuneen. Tässä kohtaa tulee kuitenkin huomioida, että kysely on saattanut kerätä vastauksia siltä osalta Oodin henkilökuntaa, joka seuraa aktiivisesti IMMS:iin liittyvää viestintää muutenkin. Vastaajien määrä perusjoukosta oli alle puolet, joka johti siihen, ettei tuloksia voi yleistää koko Oodin henkilökunnan tasolle.

Kuvio 2. Olitko kuullut näyttelytyökalusta jo ennen sen käyttöönottoa? (N=22).

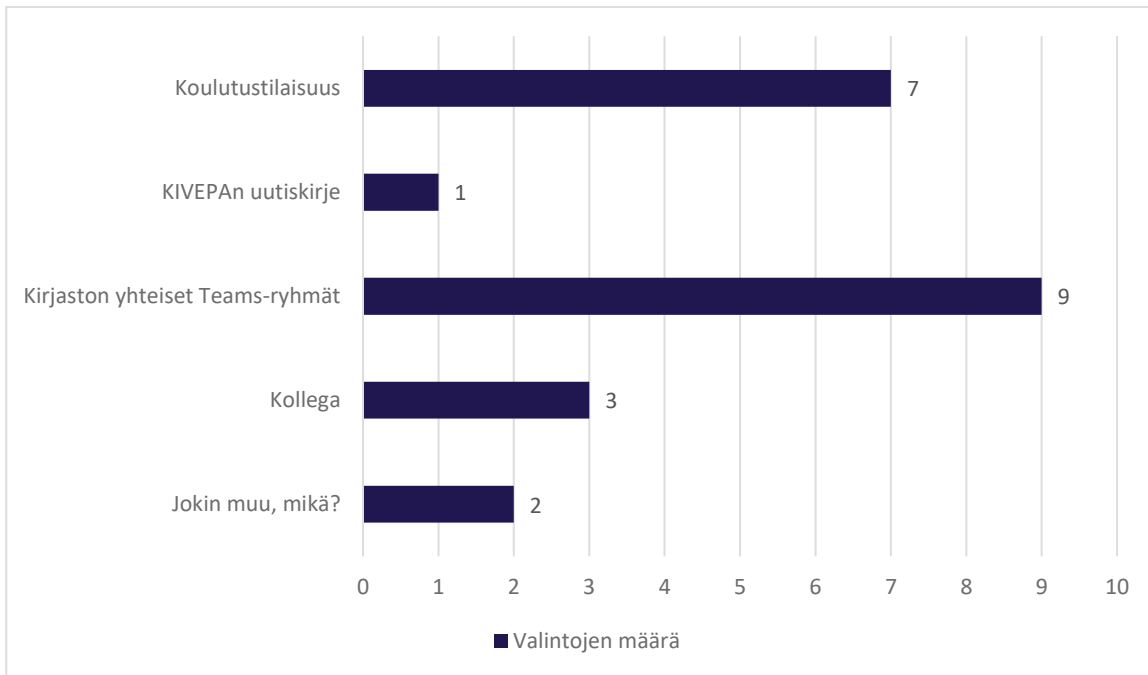
Kysymyksissä numero kaksi ja kolme käsiteltiin sitä, mitä kautta vastaajat olivat kuulleet näyttelytyökalusta, ja mikä olisi heidän mielestään sopivin kanava IMMS:iin liittyvälle viestinnälle. Kysymyksissä oli eroteltu vastausvaihtoehdoiksi muutamia yleisimpiä tiedotusvälineitä tai -tilaisuuksia, joiden kautta kirjaston sisäiset uutiset leviävät. Vastaajille oli myös annettu vapaa kirjoituskenttä, jos hänelle sopivaa vastausvaihtoehtoa ei oltu listattu valmiiksi. Kysymykseen numero kaksi vastasivat vain ne henkilöt, jotka valitsivat edelliseen kysymykseen kuulleensa näyttelytyökalusta aiemmin. Tähän kysymykseen sai valita useita vastausvaihtoehtoja, jonka takia valintojen määrä on suurempi kuin kyselyyn vastanneiden.

Kuvio 3. Mitä kautta kuulit näyttelytyökalusta? (N=24).

Yllä olevassa kuviossa (Kuvio 3) on jaoteltu kysymyksen numero kaksi vastaukset vastausvaihtoehdon mukaan. Suurin osa vastaajista (15) valitsi kuulleensa näyttelytyökalusta aiemmin kollegansa kautta. KIVEPAN sähköpostitse jaettavat uutiskirjeet ja kirjaston yhteiset Teams-ryhmät voidaan nähdä Helsingin kaupunginkirjaston niin sanotusti virallisempina viestintä alueina, sillä Teams-ryhmät ovat korvanneet intra-verkon käyttämisen. Ne keräsivät yhdessä 8 valintaa. Kuvioista 3 tulee ilmi, että 3 vastaajaa olivat myös kuulleet näyttelytyökalusta jotain muuta kautta. Tähän valintakohtaan vastaajat olivat saaneet kirjoittaa mitä kautta he olivat siitä kuulleet ja kaksi näistä vastaajista olivat lähemmin osallisena IMMS:n toiminnassa kirjaston IMMS-tukihenkilöiden roolissa ja yksi vastaaja oli kuullut siitä Oodin sisältötiimin kokouksessa.

Kysymyksen numero 2 tulokset antavat kuvaa, että kollegoiden välinen viestintä saavuttaisi henkilökuntaa parhaiten. Vastauksiin on voinut vaikuttaa se, että juuri kyselyn julkaisemisen aikoihin Oodin IMMS-tukihenkilöt olivat kertoneet näyttelytyökalusta sisältöittäin lisäksi muillekin tiimeille (Laaksonen 2022). Pitää siis huomioida, että näyttelytyökalu saattoi olla monella tuoreessa muistissa sen takia.

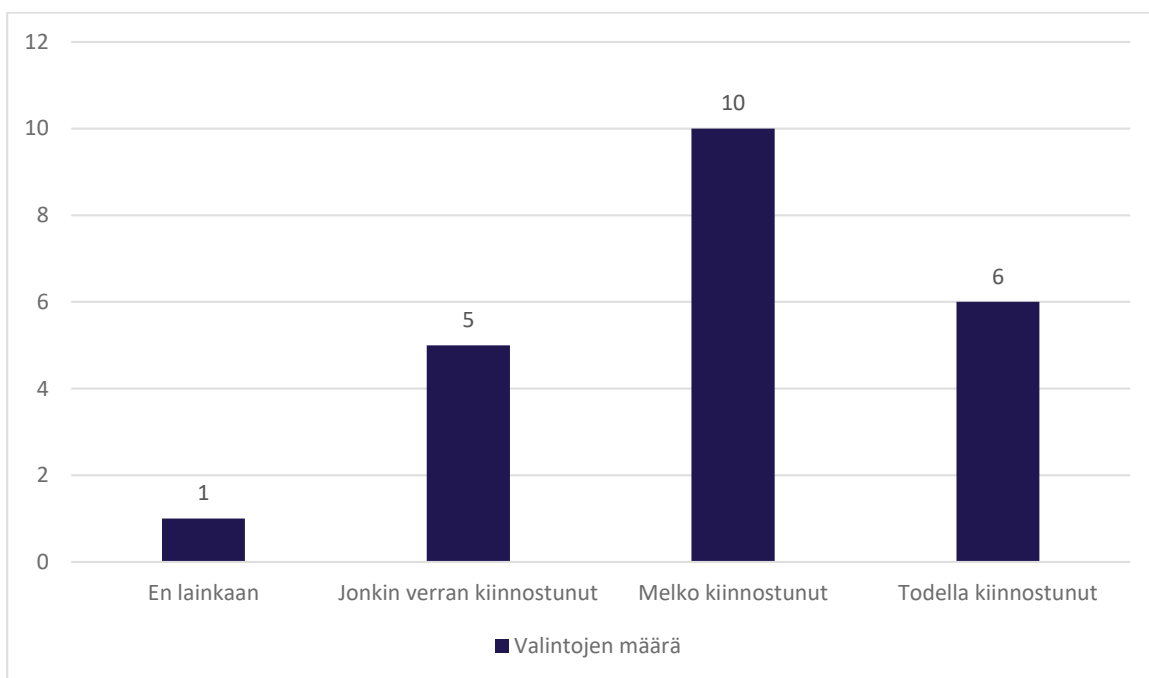

Kuvio 4. Mikä olisi mielestäsi toimivin tiedotuskanava uusissa IMMS:n liittyvissä asioissa, kuten näyttelytyökalussa? (N=22).

Vastaajat saivat myös kertoa, mikä olisi heidän mielestään paras tiedotuskanava asioissa, jotka liittyvät IMMS:iin (Kuvio 4). Toimivimmaksi kanaviksi vastaajista 9 valitsi kirjaston yhteiset Teams-ryhmät, ja 7 valitsi erilliset koulutustilaisuudet. Suurin osa vastaajista siis koki virallisten tiedotusten ja koulutusten olevan paras tapa viestiä uusista IMMS:iin liittyvistä asioista. Vastaajista 2 valitsi jokin muu-vaihtoehdon ja toinen näistä vastauksista nosti vapaassa vastauskentässä esille sen, että kaikki työntekijät eivät ehkä seuraa kirjastojen yleisiä ja yhteisiä Teams-kanavia yhtä aktiivisesti verrattuna Oodin omaan Teams-kanavaa. Vastaaja koki tehokkaimmaksi vaihtoehdoksi erillisen tukihenkilön, joka voisi välittää IMMS liittyviä tiedotuksia Oodin henkilökunnan viikkokokouksissa ja heidän omalla Teams-kanavallaan. Myös toinen avoimen kentän vastaaja mainitsi Oodin viikkokokoukset. Kuten kysymyksen numero 3 vastauksissa tuli ilmi, Oodissa on jo tällaisia IMMS-tukihenkilöitä, joten viestinnän toteuttaminen heidän kauttaan voisi olla mahdollista, jos se koetaan toimivaksi. Tällöin rajallisempi määrä työntekijöitä käyttäisi aktiivisesti työaikaansa seuraamalla IMMS:iin liittyvää

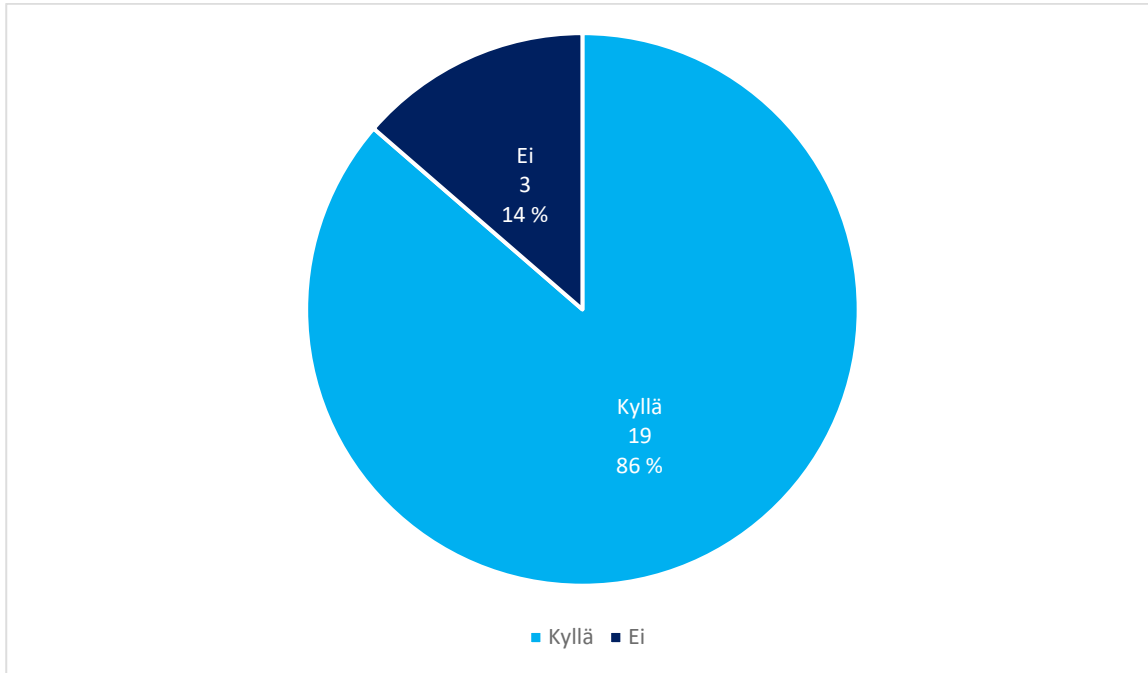
viestintää monilla eri kanavilla, ja muilla työntekijöillä pysyisi kuitenkin vahva yleiskäsitys uusista päivityksistä ja toiminnoista.

Vastaajilta kysyttiin myös sitä, kuinka kiinnostuneita he olivat yleisesti näyttelytyökalun käyttöönotosta (Kuvio 5). Yli puolet vastaajista, (16 vastaajaa) ilmoitti olevansa joko melko kiinnostuneita tai todella kiinnostuneita. Tämän pohjalta voidaan päätellä, että Oodin työntekijät kokevat näyttelytyökalun positiivisena lisänä heidän työntekoa helpottaviin työkaluihin. Vastausten ryhmittäminen skaalan positiiviselle voi myös johtua siitä, että kyselyyn vastasi eniten juuri niitä henkilöitä, jotka ovat aiheesta kiinnostuneita.

Kuvio 5. Kuinka kiinnostunut olet näyttelytyökalun käyttöönotosta? (N=22).

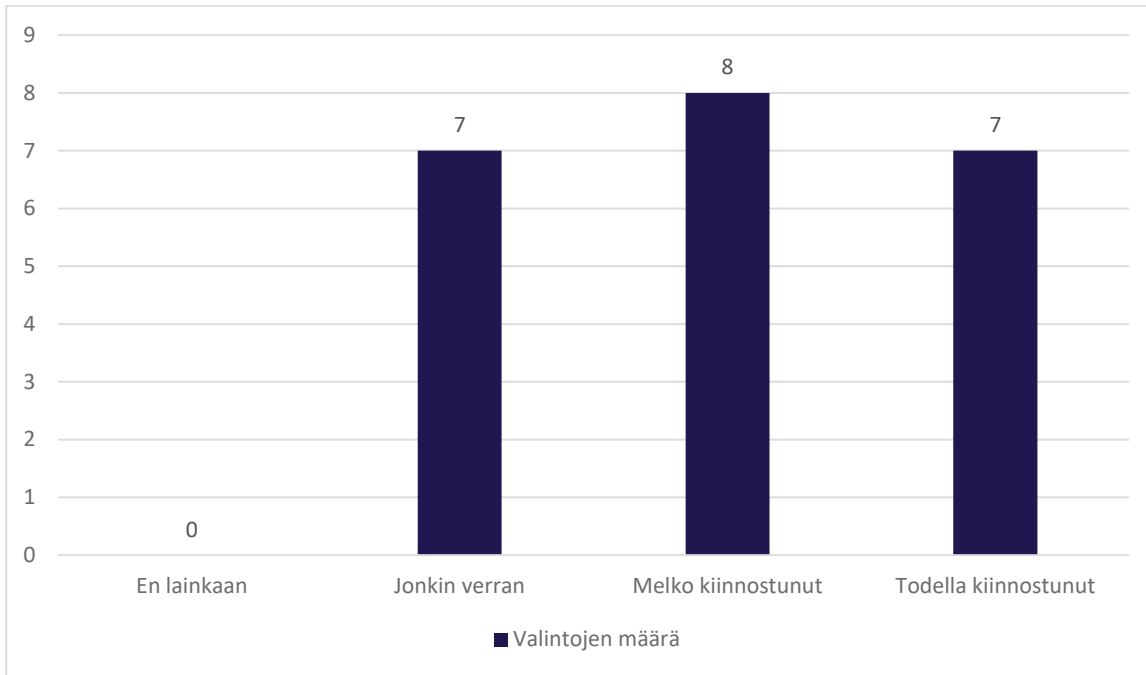
Kun kyselyssä oli käsitelty vastaajien ennakkotietoja näyttelytyökalun tunnettavuuteen liittyen, siirryttiin käsittelemään itse aineistonäyttelyitä sekä näyttelytyökalun käyttöä. Heiltä kysyttiin, ovatko he koonneet aineistonäyttelyitä sinä aikana, kun he ovat työskennelleet keskustakirjasto Oodissa. Tällä kysymyksellä pyrittiin selvittämään, kuinka laajalti henkilökunnan keskuudessa aineistonäyttelyiden kokoaminen on osa työtehtäviä. Samalla tämä kysymys toimi jatkossa tulevien kysymysten erottelijana, sillä eri vastausvaihtoehdon valitsijoille näytettiin kyselyn loppupuolella hieman eri kysymyksiä.

Kuvio 6. Oletko koonnut Oodissa työskennellessäsi aineistonäyttelyitä? (N=22).

Yllä olevassa kuviossa 6 tulee ilmi, että vastaajista 86 % on aiemmin Oodissa työskennellessään koonnut aineistonäyttelyitä. Koska kyselyn vastaajamäärä perusjoukosta oli suhteellisen pieni, ei näitäkään tuloksia voi yleistää. Näyttää kuitenkin ainakin kyselyyn vastanneiden kesken siltä, että aineistonäyttelyiden kokoaminen olisi jakautunut Oodin sisäisissä tiimeissä myös lasten- ja nuortentiimin, sekä sisältötiimin ulkopuolelle. Jos se on tosiaankin näin, tarkoittaa se sitä, että ainakin keskustakirjasto Oodissa näyttelytyökalun potentiaalisina käyttäjinä voisi nähdä lähes koko henkilökunnan, koska aineistonäyttelyt eivät olisi tällöin osana vain tiettyjen ihmisten työtehtäviä. Se tarkoittaisi myös sitä, että esimerkiksi näyttelytyökaluun liittyvän viestinnän olisi tärkeää saavuttaa koko henkilökunta.

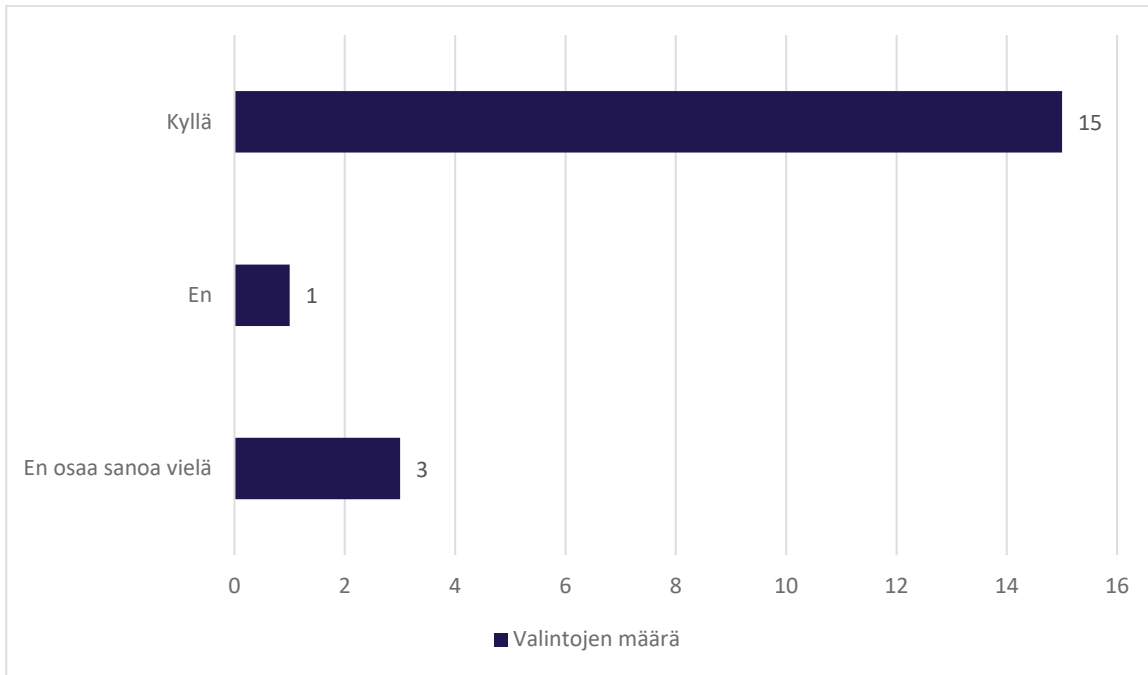
Seuraavaksi kyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan heidän yleistä mielenkiintoaan aineistonäyttelyiden kokoamista kohtaan Likertin asteikolla. Tällä kysymyksellä haluttiin antaa vastaajille mahdollisuus osoittaa kiinnostustaan aineistonäyttelyistä ilman, että siihen yhdistetään näyttelytyökalu, kuten kyselyssä aiemmin tehtiin.

Kuvio 7. Kuinka kiinnostunut olet aineistonäyttelyiden kokoamisesta yleisesti? (N=22).

Kysymykseen tulleet vastaukset myötäilevät suhteellisen paljon näyttelytyökalun käyttöönottoon liittyvää kiinnostusta, kuten kuviosta 7 voi nähdä. Yksikään vastaaja ei valinnut En lainkaan -vaihtoehtoa, mutta muuten vastaukset olivat hyvin tasaisesti jakautuneet kolmen muun vastausvaihtoehdon kanssa. Kuvion mukaan suurin osa vastaajista (15 valintaa) oli vähintäänkin melko kiinnostunut aineistonäyttelyiden kokoamisesta ja loput jonkin verran (7 valintaa) kiinnostuneita siitä. Näiden vastausten pohjalta voidaan nähdä, että kyselyyn vastanneet ovat niitä, joita aihe kiinnosti. Kuten aiempaa kuviosta 5 tulee ilmi, oli vastaajista yhteensä 16 vähintään melko kiinnostunut itse näyttelytyökalun käyttöönotosta. Voidaan siis päätellä, että vastaajien keskuudessa oleva kiinnostus aineistonäyttelyistä yleisesti on todennäköisesti heijastunut heidän kiinnostukseensa uudesta näyttelytyökalusta. Jos näitä tuloksia haluaa yleistää koko Oodin henkilökunnan laajuudelle, täytyy kuitenkin huomioida matala perusjoukon edustus. On myös mahdollista, että ne joita aihe ei kiinnosta eivät yksinkertaisesti vastanneet kyselyyn ja tällöin saadut tulokset näyttäytyvät yksipuolisina.

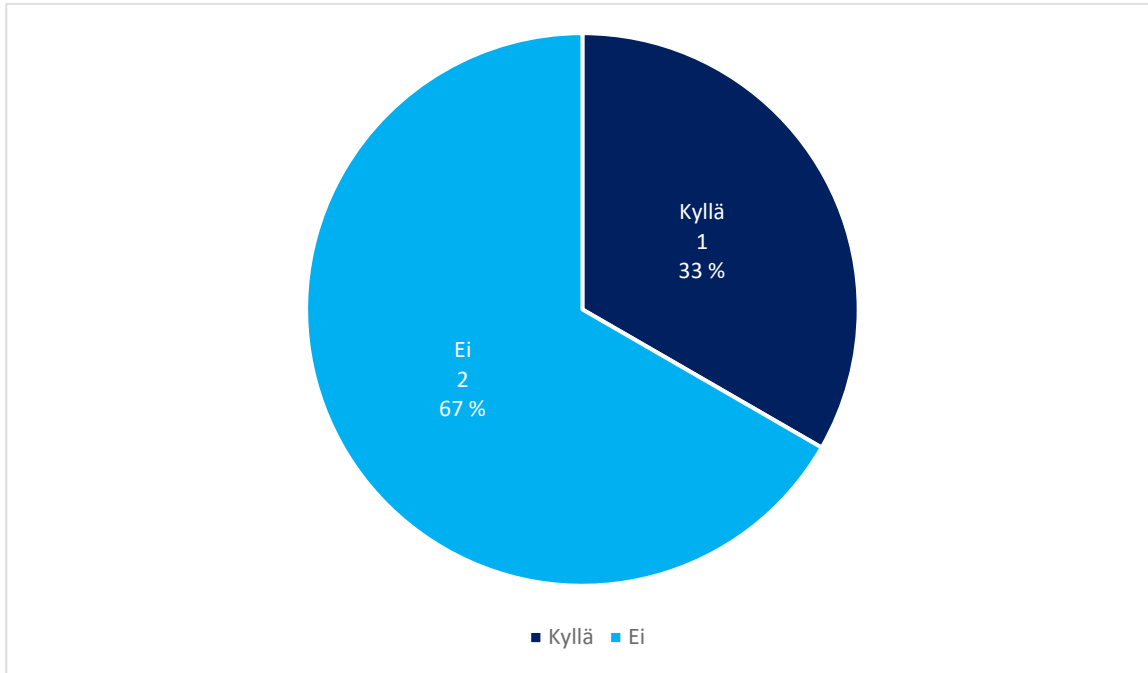

Kuvio 8. Aiotko kokeilla näyttelytyökalun valmiita näyttelyitä tulevaisuudessa? (N=19).

Niille, jotka vastasivat koonneensa aiemmin aineistonäyttelyitä Oodissa avautui kysymys, jossa kysyttiin aikovatko he kokeilla näyttelytyökalun valmiita näyttelyitä tulevaisuudessa. Valmiilla näyttelyillä viitataan näyttelytyökalun etukäteen koottuihin näyttelylistoihin, joita voidaan ottaa käyttöön työkalun avulla. Yllä olevasta kuvioista 8 tulee ilmi, että kysymyksen 19 vastaajasta yhteensä 15 valitsi vastaukseksi kyllä-vaihtoehdon. Vastaajien keskuudessa oli siis kiinnostusta näyttelytyökalun tähän ominaisuuteen ja mahdollisia syitä näihin vastauksiin tuli esille kyselyn lopussa avoimissa palautteissa. Kysymyksessä oli tarjottu myös en osaa sanoa vielä -vaihtoehto, johon tuli 3 valintaa, joten suurin osa vastaajista oli selkeästi jo kerennyt miettiä mitkä osat näyttelytyökalussa voisivat vaikuttaa heidän työhönsä.

Niille, jotka eivät olleet aiemmin koonneet aineistonäyttelyitä Oodissa avautui edellisen kysymyksen tilalle kysymys siitä, madaltaako näyttelytyökalu heidän kynnystään kokeilla aineistonäyttelyiden kokoamista. Tällä kysymyksellä haluttiin selvittää sitä, että voisiko näyttelyiden kokoamiseen liittyvän työmäärän vähentyminen ja prosessin selkeyttäminen tehdä siitä houkuttelevampaa.

Kuvio 9. Madaltaako näyttelytyökalun olemassaolo kynnystäsi kokeilla aineistonäyttelyiden kokoamista? (N=3).

Tähän kysymykseen vastasivat kaikki 3 vastaajaa, jotka eivät olleet aiemmin koonneet aineistonäyttelyitä Oodissa (Kuvio 9). Kuitenkin vain 1 heistä koki, että näyttelytyökalun olemassaolo voisi madaltaa hänen kynnystään aineistonäyttelyiden kokoamisessa. Kyselyssä ei pyydetty erikseen perustelemaan vastauksia tässä kysymyksessä, joten vastauksista ei voi varmasti tietää, miksi muut vastaajista valitsivat ei-vaihtoehdon. Voi kuitenkin olla, että näyttelytyökalu ei näyttäydy työntekijöiden silmissä sellaisena apuvälineenä, joka auttaisi uusia aineistonäyttelyiden kokoajia aloittamaan. Sitä voi ehkä ajatella helposti vain ylimääräisenä työkaluna niille, jotka jo harrastavat kokoamista eikä se tällöin ensimmäisenä houkuttele ulkopuolisia kokeilemaan.

Kyselyn lopussa vastaajille tarjottiin mahdollisuus antaa vapaata palautetta näyttelytyökaluun tai yleisesti aineistonäyttelyihin liittyen. Alla olevaan taulukkoon 3 on jaoteltu palautteita teemojen mukaan. Avoimia vastauksia tuli yhteensä 9 kappaletta, mutta osassa käsiteltiin useampaa teemaa, jonka takia taulukon kokonaisvastausmäärä on 12 kappaletta.

Taulukko 3. Avoimien palautteiden teemat (N=12).

Palautteiden teemat	Vastausmäärä
Vaihtuvien näyttelyiden jatkuvan järjestämisen mahdollisuus	4
Huolta valmiiden näyttelyiden laadusta	3
Näyttelytyökalun helppokäyttöisyyteen liittyvät kommentit	2
Muut, sekalaiset kommentit	3
Yhteensä:	12

Avoimista palautteista näkyi vastaajien innostuneisuutta, mutta samalla myös huolta näyttelytyökalun mahdollisuuksien toteutumisesta. Eniten mainittuja teemoja olivat näyttelytyökalun valmiit näyttelyt ja niiden myötä jatkuvasti vaihtuvat näyttelyt, sekä tämän kääntöpuolena huoli valmiiden näyttelyiden laadusta. Muita eroteltuja teemoja olivat näyttelytyökalun helppokäyttöisyyden mainitsevat vastaukset sekä muut, sekalaiset vastaukset.

Kolmessa vastauksessa yhdistyivät niin näyttelytyökalun valmiit näyttelyt positiivisessa mielessä, kuin myös huoli niiden laadusta. Samalla eräs vastaaja mainitsi kokevansa aineistonäyttelyiden itsenäisen kokoamisen sellaisena ammattiosaamisena, jota on hyödyllistä käyttää tulevaisuudessaki, vaikka olisikin mahdollista käyttää näyttelytyökalua. Yleisesti näyttelytyökalun valmiit näyttelyt nähtiin voimavarana ja siinä yhteydessä viitattiin siihen, että Oodin kokoisessa kirjastossa on hyödyllistä, jos on mahdollista järjestää tiuhaan tahtiin vaihtuvia näyttelyitä ilman, että ne kuormittavat henkilökuntaa. Avointa palautetta jättäneet eivät kuitenkaan kokeneet, että näyttelytyökalu olisi nykyisessä muodossaan järkevä valinta jokaisen aineistonäyttelyn järjestämiseen. Kahdessa vastauksessa mainittiin erikseen se, ettei näyttelytyökalun näyttelypankissa ole vielä kovin laajalti erilaisia näyttelyitä. Toinen näistä vastaajista mainitsi myös olevansa osa sitä ryhmää, joka on ollut mukana kokoamassa näyttelyitä näyttelypankkiin ja hän nosti esille myös huolen näyttelyiden päivittämisestä ajan myötä. Hän toivoi, ettei siitä tule ikuista aikaa vievää työskarkaa. Samalla hän nosti esille näyttelyiden kokoamisesta sen, että asiasanalistojen avulla luotujen listojen sisältö saattaa olla vanhaa tai muuten vain sellaista, jota ei ehkä viitsisi laittaa paraatipaikalle esille, vaikka asiasanat sopisivatkin näyttelyn teemaan.

Olen sitä mieltä että tämä on hyvä lisä varsinkin joka vuonna toistuvien näyttelyiden suhteen (prideviikot, rakkautta & anarkiaa yms.). Ja myös kiireen keskelle, jolloin ei ole aikaa uusia näyttelyitä ideoida. Olen huomannut että monet ovat olleet huolissaan siitä eikö saa enää itse tehdä näyttelyitä kun se on niin kivaa ja siitä että onko kaikissa kirjastoissa nyt aina samat näyttelyt. Näyttelylistausten tekeminen on vienyt aika paljon aikaa ja olen hieman huolissani siitä kun näyttelyitä täytyy myös päivittää että tulee tästä ikuinen aikaa vievä työsarka. Lisäksi vähän huolettua että saadaanko näyttelytyökalulla aikaan "hienoja" näyttelyitä. Nyt kun olen joistain aiheesta tehnyt asiansanojen perusteella listauksia niin listoille tulee aika paljon vanhaa ja ei niin kiinnostavaa materiaalia (toki voi laittaa vuosirajoitteen) tai sen näköistä että näyttelyhyllyyhin haluaisi laittaa, vaikka sisältö sinänsä ihan kuranttia onkin. Vielä on siis vähän opettelemista tämän aineistovalinnan kanssa. (Vastaaaja 6.)

Näyttelytyökalu mahdollistaa tiuhaan vaihtuvat näyttelyt ja hyvien näyttelyiden monistamisen/kierrättämisen moneen kirjastoon. Ajattelen kuitenkin, että aineistonäyttelyn kokoaminen on sellaista ammattiosaamista, jota on kivaa ja hyödyllistä käyttää eli aion jatkossakin itse koota ajankohtaisista ja/tai itseä kiinnostavista aiheista näyttelyitä. (Vastaaaja 9.)

Näyttelytyökalun helppokäyttöisyys nousi myös selkeästi esiin 2 eri vastauksessa. Mainittavaa on myös se, ettei yhdessäkään vastauksessa mainittu, että sen käyttö olisi hankalaa. Tämä on hyvä merkki, sillä uuden teknologian ja työtapojen käyttöönotto voi olla joskus hankalaa ja siihen sopeutumisessa voi kulua aikaa. Näiden tulosten pohjalta voi kuitenkin päätellä, että ainakin vastaajat kokivat, ettei näyttelytyökalun tekninen käyttö, jolla näyttelyitä aktivoidaan, ole kovin vaikeaa.

Luulin, että se olis hankalampaa kuin se on. Uskon, että harjoittelun kautta se tulee helpottamaan meidän työtämme ja tuomaan Oodiin sellaisiakin näyttelyitä, joita emme muuten saisi. (Vastaaaja 2.)

Vastausten seassa oli myös yhteensä 3 vastausta, jotka olivat sekalaisia kommentteja näyttelytyökaluun tai kyselyyn liittyen. Eräs vastaaja harmitteli kyselyn ajoitusta, sillä näyttelytyökalua oli vasta vähän aiemmin esitelty yleisesti Oodin henkilökunnalle, eikä sisältöihin ulkopuolella näyttelytyökalu ollut tullut vielä kovin tutuksi. Myös toisessa vastauksessa nousi esiin, ettei vastaaja ollut päässyt seuraamaan näyttelytyökalun esittelyä, joten työkalu ei ollut hänelle vielä tuttu. Näissä vastauksissa nousee esille kyselyn jakamiseen liittyvät aikataulusongelmat, joita avataan hieman luvussa 5.1. Yhdessä vastauksessa korostettiin sitä, kuinka vastaaja koki työkalun olevan hyvä tuki kirjastotyössä aineiston

paikantamisen helpottamisena. Näyttelyniteiden sijaintitietojen tarkkuus onkin yksi oletettu hyöty henkilökunnalle itse aineistonäyttelyiden ohella.

Kysely tuli vähän hankalaan aikaan, kun koulutuksia ei ole saatu mahtumaan työvuoroihin, ja kirjallinen/kuvallinen ohje on vasta testi/kritiikkivaiheessa. Näyttelytyökalu yhtään syvemmin on toistaiseksi siis lähinnä pienen sisältötiimisirpaleen tiedossa. (Vastaja 3.)

En päässyt osallistumaan kollegan pitämään koulutukseen, joten en ole vielä hyvin perillä siitä, millainen näyttelytyökalu on ja miten toimii. Tarkoitus tutustua tekeillä olevan ohjeen avulla piakkoin. (Vastaja 7.)

Työkalu on erittäin hyvä aineiston paikantamista ajatellen! (Vastaja 8.)

Tutkimuksen kannalta oli tärkeää, että vastaajat antoivat näinkin monipuolista palautetta saadessaan tuoda esiin omia mielipiteitään ja huomioitaan. Oli hyvä huomata, että useampi vastaaja näki näyttelytyökalun hyvänä lisänä omaan työhönsä aineistonäyttelyiden kanssa. Myös asiallista palautetta näyttelytyökalun toimivuudesta tuli esille. Tulosten kannalta on harmillista, että kysely ja itse näyttelytyökalun käyttöönotto menivät näin päällekkäin. Se tarkoittaa sitä, ettei vastaajilla ollut ehtinyt kertyä laajempaa kokemusta sen käytöstä. Samoin osa vastauksissa nousseista huolista on sellaisia, joita saatetaan mahdollisesti muokata muutenkin käyttäjäpalautteiden pohjalta, eli ne eivät ole ehkä enää relevantteja opinnäytetyön julkaisemisen aikana.

5.3 Sisältötiimin kysely

Noin kuukausi alustavan kyselyn sulkeutumisen jälkeen toteutettiin toinen kysely, joka oli suunnattu pelkästään Oodin sisältötiimille. Kysely oli avoinna 21.3.2022-10.4.2022. Kuten alustavan kyselyn kanssa kävi, oli myös sisältötiimin kysely ensin auki kahden viikon ajan, jonka jälkeen vastausaikaa pidennettiin viikolla. Myös tätä kyselyä mainostettiin uudestaan viimeisen aukioloviikon aikana Oodin sisältötiimin omalla Teams-kanavalla. Kyselyn perusjoukko oli noin 10 vastaajaa, joista lopulta vain 3 osallistui kyselyyn. Koska vastausmäärä jäi näin alhaiseksi, täytyy tuloksia käsitellä vain suuntaa antavina eikä niitä voi yleistää vastaamaan koko perusjoukon kantaa kysymyksiin. Sisältötiimille tarkoitettun kyselyn rakenne oli jaettu selkeämmin viiden teeman alle. Näitä olivat vastaajan taustatiedot

aineistonäyttelyiden parissa, sekä näyttelytyökaluun liittyvä viestintä, perehdytys, ohjeistus sekä käyttökokemukset.

5.3.1 Taustatiedot

Kyselyn alussa kysyttiin vastaajilta sitä, kuinka monesti he kokoavat yleensä vuodessa aineistonäyttelyitä, sekä sitä, kuinka paljon työaikaa niiden kokoamiseen ja ylläpitämiseen kuluu. Vastaja 1 ei ollut koonnut ollenkaan aineistonäyttelyistä. Vastaja 2 vastasi kokoavansa vuoden aikana muutaman näyttelyn, ja vastaja 3 vastasi aloittaneensa vasta aineistonäyttelyiden kanssa työskentelyn. Voidaan siis olettaa, että hän on kerennyt koota vasta yhden tai muutaman aineistonäyttelyn. Vastaja 2 arvioi käyttävänsä yhden aineistonäyttelyn suunnitteluun ja aineiston varaamiseen noin 1–2 tuntia, sekä sen ylläpitämiseen, kuten näyttelyhyllyjen täyttämiseen, myös noin 1–2 tuntia. Lyhyet aikamäärät voivat johtua siitä, että hänellä oli jo prosessista kokemusta, sillä vastaja 3, joka oli vasta aloittanut aineistonäyttelyiden kanssa työskentelyn arvioi käyttäneensä siihen enemmän aikaa. Hän arvioi käyttäneensä suunnitteluun noin 2–3 tuntia ja ylläpitoon 3–4 tuntia.

Vastajat saivat myös kertoa, millaisia odotuksia heillä oli näyttelytyökaluun liittyen, sekä kuinka monesti he ovat mahdollisesti jo ehtineet käyttämään näyttelytyökalua näyttelyiden järjestämiseen. Vastaja 1 oli käyttänyt näyttelytyökalua kaksi tai kolme kertaa ja se oli hänen ensimmäinen kosketuksensa aineistonäyttelyiden kokoamiseen. Hänellä ei ollut suoranaisesti odotuksia työkalun suhteen muuten kuin, että jos työkalussa ilmenneitä ongelmia saadaan ratkottua, hän tulisi käyttämään työkalua todennäköisesti muutamia kertoja vuodessa. Hän toi esille käytössä ilmenneitä ongelmia kyselyn myöhemmissä osioissa. Vastaja 2 taas oli käyttänyt näyttelytyökalua kerran. Hän pohti, että näyttelytyökalu helpottaisi näyttelyiden tekemistä silloin, kun on kiirettä. Voidaan olettaa, että tällä hän viittasi työkalun valmiisiin näyttelylistoihin. Samankaltaisia odotuksia ilmeni myös alustavan kyselyn vastauksissa, joissa mainittiin useamman kerran mahdollisuus laittaa valmiita näyttelyitä hyllyyn, silloin kun ei ehdi luoda omia näyttelyitä. Vastaja 3 oli myös käyttänyt näyttelytyökalua vasta yhden kerran ja hänen odotuksensa olivat hieman samankaltaiset, kuin vastaajalla 2. Hän toivoi näyttelytyökalun toimivan apuna sellaisten aiheiden kanssa, jotka eivät olleet hänelle niin tuttuja. Itselle mielenkiintoisista näyttelyistä hän kuitenkin haluaa jatkossakin koota omat näyttelynsä. Onkin hyvä huomioda, että näyttelytyökalun käytön ei ole tarkoitus täysin syrjäyttää perinteisten itse koottujen näyttelyiden tekemistä. Näyttelytyökalu on mielestäni

järkevämpi nähdä lisätyökaluna, joka täydentää kirjaston henkilökunnan korkealaatuisten esillepanojen mahdollistavia keinoja.

5.3.2 Viestintä

Kyselyssä selvitettiin sitä, miten vastaajat olivat kokeneet näyttelytyökaluun liittyvän viestinnän. Tähän käytettiin Likertin asteikolle asetettuja väittämiä ja niiden jälkeen vastaajat arvioivat viestinnän toteutusta kouluarvosanoin asteikolla 4–10. Likertin asteikolle oli annettu arvot 1–4 jotka vastasivat järjestyksessä arvoja täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä.

Viestintää koskeviin väittämiin vastattiin hyvin yksipuolisesti. Väittäminä olivat viestinnän selkeys, sen oikea-aikaisuus, saavutettavuus, sekä se, että käytettiinkö siinä sopivia kanavia. Vastaajat 1 ja 2 valitsivat jokaiseen väittämään vastaukseksi jokseenkin eri mieltä, kun taas vastaaja 3 valitsi jokaiseen vastaukseksi jokseenkin samaa mieltä. Kouluasteikolla arvosanoiksi vastaajat 1 ja 2 valitsivat numeron 7, kun taas vastaaja 3 valitsi numeron 8. Kyselyn toimivuuden ja selkeyden kannalta olisi näin jälkikäteen ajatellen ollut hyvä lisätä vapaat tekstikentät, joihin vastaajat olisivat saaneet perustella vastauksiaan. Nykyisillä tuloksilla on vaikea pohtia tarkemmin sitä, miten viestintää voisi kehittää. Samoin ei voida olla täysin varmoja, että vastaajat olivat ymmärtäneet käytetyt termit samalla lailla kuin kyselyä laatiessa oli ajateltu. Toisaalta kyselyn haluttiin olla mahdollisimman yksinkertainen, jotta vastaajien olisi helpompi tarttua siihen. Vapaat tekstikentät eivät myöskään olisi taanneet sitä, että niihin olisi vastattu syvällisesti, vaikka niistä olisi tehty pakollisia.

5.3.3 Perehdytys ja ohjeistus

Kyselyssä selvitettiin seuraavaksi vastaajien mielipiteitä ja kokemuksia näyttelytyökalun perehdytykseen liittyen. Perehdytyksen onnistuneisuutta mitattiin myös väittämien avulla, joiden arvoina toimivat samat 1–4 vastausvaihtoehto kuin viestintää käsittelevässä osiossa. Kyselyssä kysyttiin myös siitä, että kokivatko vastaajat saaneensa tarpeeksi mahdollisuuksia kysyä näyttelytyökaluun liittyvistä epäselvistä asioista. Vastaajat saivat myös kertoa siitä, että oliko perehdytyksessä jotain kehittämistä, sekä tarvitsivatko he vielä johonkin asiaan lisäkoulutusta. He myös arvioivat perehdytystä kokonaisuutena taas kouluarvosanoin 4–10.

Vastaajat saivat myös kertoa millä tavalla he kokivat oppivansa parhaiten. Näyttelytyökalun perehdytystä suunniteltaessa Kirjastoverkon yhteiset palvelut päättivät testata kirjastoissa toteutettavaa vertaiskoulutusta. Tämän kysymyksen tavoitteena olikin kuulla perehdyttäviltä, oliko kollegan vertaiskoulutus heidän mielestään tehokas tapa, vai kokivatko he oppivansa parhaiten jotain muuta kautta. Vastaajamäärien ollessa näin suppeat ei niistä voida vetää mitään johtopäätöksiä, mutta ainakin saaduissa vastauksissa kollegan toteuttama vertaiskoulutus koettiin hyväksi, sillä kaksi kolmesta vastaajasta valitsi tämän vaihtoehdon. Kirjalliset ohjeet saivat yhden jäljelle jäävän valinnan.

Perehdytystä arvioitiin väittämien perusteella. Väittämiä valittiin lopulta neljä kappaletta: vastasiko perehdytys vastaajan odotuksia, vastasiko se hänen tarpeitaan, oliko perehdytys selkeää, sekä oliko se riittävää. Näissäkin tuloksissa vastaajat valitsivat hyvin pitkälti samoja väittämien arvoja jokaisen väittämän kohdalle. Vastaajat 1 ja 2 kokivat olevansa jokaisen väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä. Vastaaja 3 taas koki olevansa jokseenkin samaa mieltä sen kanssa, että perehdytys vastasi hänen odotuksiaan, ja hän oli täysin samaa mieltä muiden väittämien kohdalla. Jokainen vastaaja myös koki saaneensa tarpeeksi mahdollisuuksia kysyä epäselvistä asioista. Eli ainakin näiden saatujen tulosten pohjalta kollegan vertaiskoulutus koettiin onnistuneena. Myös oma kokemukseni työpaikkojen koulutuksista mukailee samaa, eli kollegan opastuksella uuden oppiminen on usein helppoa ja mukavaa, koska kollega on usein tutumpi henkilö verrattuna suuren koulutustilaisuuden puhujaan nähden. Se voi esimerkiksi madaltaa kynnystä kysyä epäselvistä asioista. Kollegan toteuttamalla perehdytyksellä on toki myös vaaransa siinä, että se vaatii perehdyttäjän roolin ottajaa olemaa perillä asioista, joita hänen täytyy opettaa kollegoilleen. Jos opetettavat asiat ovat monimutkaisia, saattaa informaatiota jäädä puuttumaan tai se voi hieman muuttua, kun perehdyttäjä sisäistää sitä.

Perehdytyksen kehittämistä käsittelevään kysymykseen tuli toisistaan eroavia kommentteja. Yhdessä keuhuttiin perehdytystä yleisesti hyväksi, kun taas toisessa pohdittiin sitä, että koska perehdytys ja viestintäprosessi oli vielä kyselyn aikaan kesken, on kysymyksiin liian aikaista vastata. Tässäkin tuli siis esille kyselyiden harmillinen ajoitus näyttelytyökalun käyttöönoton ajalle, joka poikkesi opinnäytetyön prosessin aloittamisessa suunnitelluista aikatauluista. Vastauksissa mainittiin myös se, että erään vastaajan mielestä näyttelytyökalusta oli annettu aika auvoinen mielikuva siihen nähden, kuinka huonosti se tällä hetkellä vielä toimii. Kommentin taustat voivat juontaa juurensa siitä, että viestinnässä ja perehdytyksessä on

todennäköisesti haluttu esitellä näyttelytyökalua toimivana pakettina. Siihen esitettyyn mielikuvaan heijastettuna kaikki käyttöönoton jälkeen ilmenevät epäkohdat jäävät varmasti mieleen ja työkalun käyttö ei tällöin täysin vastaa sitä, millainen sen alunperin sanottiin olevan. Yksikään vastaajista ei ainakaan vastaushetkellä kokenut tarvitsevansa lisäkoulutusta mihinkään tiettyyn asiaan liittyen. Mainittuina olivat vain mahdolliset ongelmatilanteet, joita voi ilmaantua tulevaisuudessa, kunhan työkalua on keretty käyttää enemmän. Jos tätä kyselypohjaa käytetään tulevaisuudessa apuna kartoittamaan henkilökunnan kokemuksia näyttelytyökalusta, voi tähän kysymykseen kertyä enemmän suuntaa antavia vastauksia, joita voidaan huomioida perehdytysprosessia kehittäessä.

Prosessi on vielä pahasti kesken niin koulutuksen ja tiedotuksenkin suhteen. Liian aikaista vastata melkein mihinkään, siis. (Vastaaja 1).

Perehdytysprosessi sai kokonaisuudessaan hieman parempaa palautetta vastaajilta viestintään verrattuna. Kaksi vastaajaa arvioi perehdytyksen olleen kouluarvosanoin numeron 8 arvoinen, kun taas yksi vastaaja arvio sen olleen numero 9 arvoinen.

Näyttelytyökalua koskeviin ohjeisiin ei tässä kyselyssä keskitytty yhtä tarkasti kuin muihin käyttöönottoon liittyviin osioihin. Tämä johtui siitä, että ohjeistusten tekeminen oli vielä kyselyn tekemisen aikoihin kesken. Sen takia tässä kyselyssä keskityttiinkin enemmän siihen, millaisista asioista vastaajat haluaisivat oheistusta näyttelytyökaluun liittyen, sekä missä muodossa olevia ohjeistuksia he suosivat. Kyselyn tekohetkellä oli tiedossa, että KIVEPA oli jo jakanut ohjeistusta tasauskuormassa saapuvien näyttelyniteiden purkamiseen liittyen, joten näiden ohjeistusten riittävyttä kuitenkin kysyttiin.

Vastaajista kaksi kommentoi sitä, millaisia ohjeistuksia he kaipaisivat ja millaisessa muodossa. He eivät osanneet sanoa mitään tiettyjä aiheita yleisten ongelmatilanteiden lisäksi, joista ohjeistuksia pitäisi olla. Toinen vastaajista kuitenkin mainitsi, että näyttelytyökalu ei hänen mielestään toiminut kovin intuitiivisesti, joten yleiset ohjeet olisivat tärkeitä. Kummatkin vastaajat kokivat, että ohjeistusten olisi hyvä olla kirjallisessa muodossa. Oodissa hyvin monet työskentelyyn liittyvät ohjeistukset ovatkin kirjallisessa muodossa samoissa kansissa, joten olisi luonnollista, että myös näyttelytyökalun ohjeet siirrettäisiin sinne niiden valmistuttua.

Kirjastoon saapuu päivittäin kirjakuormia, jotka ovat tarkoitettu kirjaston hyllyjen täyttämiseen sitä mukaa, kuin asiakkaat sieltä aineistoa lainaavat. Näiden tasauskuormien joukossa on nyt

näyttelytyökalun käyttöönoton jälkeen ollut mukana näyttelyihin kulkeutuvaa aineistoa. Näiden aineistojen käsittelyä ja vastaanottoa varten KIVEPA oli jakanut ohjeistuksia, joissa ohjeistettiin kuinka näyttelyihin tulevat niteet erotellaan muusta kuormasta. Tasauskuormassa saapuvien näyttelyniteiden käsittelyä koskevia ohjeistuksia riittävinä pitivät kaksi vastaajaa. Kolmannen vastaajan mielestä ne eivät olleet riittäviä ja avoimeen tekstikenttään hän avasi vastaustaan mainitsemalla, että hänen ymmärtääkseen ohjeistus niiden käsittelylle on se, ettei niille tehdä mitään. Tämä oli mielestäni kiinnostava kommentti. Tässä tapauksessa on voinut käydä mahdollisesti informaation ristiin menemistä, jos esimerkiksi vastaajan kollega on ohimennen maininnut jotain siihen viittaavaa, ettei näyttelyniteille tarvitse juuri sillä hetkellä tehdä mitään. Voi myös olla niin, että KIVEPA:n ohjeistukset eivät ole levinneet Oodin muiden ohjeiden joukkoon ja tällöin ne voivat olla olleet kyselyn aukioloaikana vain joidenkin ihmisten tietoisuudessa ja epäselvyys asiaan liittyen johtuisi siitä.

5.3.4 Käyttökokemukset ja avoin palaute

Näyttelytyökalun käyttökokemuksia käsittelevässä osiossa pyrittiin selvittämään, millaisena vastaajat ovat kokeneet näyttelytyökalun käytön, sekä ovatko he kohdanneet siinä jonkinlaisia haasteita. He saivat myös pohtia, puuttuuko työkalusta tällä hetkellä jokin toiminto, jonka he kokisivat tarpeelliseksi. Koska näyttelytyökalu on osa IMMS:iä ja samalla Helsingin kaupunginkirjaston ulkopuolisen yrityksen kehittämä, ei voida tietenkään olettaa, että kommentteissa mahdollisesti esiin nousevia asioita voitaisiin näyttelytyökaluun lisätä. Kyselyä tehdessä kuitenkin ajateltiin, että asiaa on hyvä kysyä vähän niin kuin asiakaspalaute mielessä, jos jokin asia tulisivat esiin useita kertoja. Valitettavasti vastaajat eivät nostaneet esille mitään huomioita tähän liittyen, johtuen todennäköisesti käyttöönottoprosessin aikaisesta vaiheesta ja matalasta vastaajamäärästä.

Käyttökokemuksia arvioitiin muutaman väittämän kautta. Vastaajia pyydettiin arvioimaan näyttelytyökalun helppokäyttöisyyttä, selkeyttä sekä ymmärrettävyyttä. Väittämässä käytettiin tällä kertaa Likertin asteikolla arvoja 1–5 ja arvot olivat muuten samat kuin aiempien osioiden väittämässä, mutta niiden lisäksi mukaan oli lisätty myös ei ole kokemusta -vaihtoehto. Tämä johtui siitä, että ei voitu olettaa kaikkien mahdollisten vastaajien vielä ehtineen itse käyttämään näyttelytyökalua. Lopulta yksikään vastaaja ei valinnut tätä vaihtoehtoa, koska he olivat jo ehtineet testaamaan näyttelytyökalua. Vastaaja 1 koki olevansa jokaisen väittämän kanssa jonkin verran eri mieltä. Hän avasi myös hieman työkalun käytössä ilmenneitä haasteita.

Hänen kokemuksensa mukaan näyttelyille annetut minimimäärät niteille eivät täytyneet juuri koskaan, eivätkä näyttelyt saaneet tasauskuormien mukana täydennystä niiden tyhjentyessä. Tällainen ongelma on voinut mahdollisesti johtua kenties näyttelylistan kokoamisvaiheessa tapahtuneesta merkintä virheestä tai voi myös olla niin, että samaa näyttelyä oli kokeiltu samaan aikaan useassa kirjastossa. Näyttelytyökalu otettiin lähes kaikissa kirjastoissa käyttöön samoihin aikoihin ja sitä on varmasti testattu paljon, joten jos samoja näyttelyitä on voinut valita hyvin moneen kirjastoon samaan aikaan, ovat niteet saattaneet yksinkertaisesti suunnata muualle kuin Oodiin.

Näyttelyiden minimimäärät eivät täyty juuri koskaan, ja pahimmillaan täydennystä ei ole tullut niteen nideksi, kun uudet palautukset ajavat aiemmin matkaan lähteneiden täydennysten ohi, eikä mitään lopulta päädy hakulistoille. (Vastaja 1).

Vastaja 2 taas oli valinnut jokaisen väittämän kohdalle täysin eri mieltä-vaihtoehdon. Hän nosti esiin samoja ongelmia kuin vastaja 1 näyttelyiden automaattisen täydentymisen kanssa, mutta hän oli törmännyt myös muihin epäkohtiin. Näyttelyniteiden saapuessa päivää ennen näyttelyn alkua hän huomasi, ettei niteitä pystynyt vielä lisätä näyttelyhyllyyn, koska virallinen aloituspäivä oli vasta seuraavana päivänä. Se taas oli johtanut hänen mukaansa siihen, että niteet oli pakko pitää kärryssä sen aikaa. Suurimpana huolena hänellä oli myös valmiiden näyttelyiden tämänhetkinen tilanne eri kielten kanssa. Hänen mukaansa lähes kaikki näyttelyt sisältävät tällä hetkellä vain suomenkielistä aineistoa, jonka hän koki suurena ongelmana etenkin Oodissa, jossa perinteisesti pyritään tarjoamaan palveluita ja aineistoja suomeksi, ruotsiksi sekä englanniksi. Näyttelyiden tämänhetkinen yksikielisyys todennäköisesti johtuu siitä, että näyttelyitä on yleisestikin koottu vasta rajallinen määrä ja koko prosessi on aluillaan. Useiden kielten sisällyttämistä näyttelyihin pystyy todennäköisesti pyytämään ja korostamaan näyttelytyökalulle määritellyillä viestintäkanavilla, jotta siihen saataisiin muutosta.

Lähes kaikki tarjolla olevat näyttelyt sisältävät aineistoa vain suomeksi, joka on Oodin kannalta täysin käyttökelpoinen näyttely, kun meillä kaikki on kolmella kielellä. Jouduin etsimään kirjat muilla kielillä erikseen. Oli hankaluutta myös näyttelyn kokoamisessa, kun IMMS ei antanut hyllyttää näyttelyyn näyttelyn alkua edeltävänä päivänä, kun aineisto saapui, joten aineisto oli pakko jättää kärryyn. Keksimme tähän myöhemmin karvalakkiratkaisun. Seuraava ongelma oli, että näyttely ei täydentänyt itseään ollenkaan. Kirjoja ei yksinkertaisesti tullut. (Vastaja 2).

Vastaaja 3 arvioi olevansa jokseenkin samaa mieltä näyttelytyökalun helppokäyttöisyyden kanssa ja jokseenkin eri mieltä sen selkeyden ja ymmärrettävyyden kanssa. Kyselyn aikaisemmassa vaiheessa hän mainitsi, että näyttelytyökalu ei ollut kovin intuitiivinen, joten hän todennäköisesti käytti tätä arvionsa tukena myös tässä vaiheessa. Hän ei ainakaan maininnut kohdanneensa työkalun toiminnassa mitään haasteita.

Käyttökokemuksiensa lisäksi kyselyn loppuun oli kerätty väittämiä näyttelytyökalun käytön mahdollistamista hyödyistä. Suurin osa näistä väittämistä ilmenee todennäköisesti vasta pidemmän käytön jälkeen, mutta ne päätettiin silti lisätä kyselyyn, jos vastaajat olisivatkin jo havainneet muutoksia aineistonäyttelyihin liittyvässä työssään. Etenkin mahdollisia jatkotutkimuksia ajatellen juuri näiden väittämien pohjalta voidaan mitata ovatko työntekijät havainneet näyttelytyökalun toimineen niin kuin sen on alun perin esitelty toimivan. Näiden väittämien arvioinnin arvoina käytettiin samoja arvoja 1–5 joita käytettiin käyttökokemuksen arviointiin. Ensimmäiset väittämät käsittelivät sitä, että onko näyttelytyökalu lisännyt tehokkuutta, aineistojen kiertoa sekä aineisto-osaamisen jakamista. Seuraavissa väittämissä kysyttiin, oliko näyttelytyökalu vapauttanut näyttelyiden järjestämiseen kuluvaan työaikaan muuhun, sekä oliko se mahdollistanut sen, että näyttelyhyllyt ovat koko ajan käytössä. Aineisto-osaamisen jakamisella tarkoitettiin sitä, että olivatko vastaajat kokeneet valmiiden näyttelyiden lisänneen mahdollisuuksia käyttää monipuolisia ja laadukkaita näyttelyitä myös sellaisista aiheista, jotka eivät ole itselle niin tuttuja. Väittämien jälkeen vastaajille tarjottiin vielä mahdollisuus antaa vapaata palautetta näyttelytyökalun käyttöönottoprosessiin tai sen käyttöominaisuuksiin liittyen.

Vastaaja 1 ei kokenut, että hän voisi vielä arvioida näyttelytyökalusta aiheutunutta tehokkuuden lisääntymistä tai aineiston kiertoa. Hän oli kuitenkin jokseenkin samaa mieltä muiden väittämien kanssa, eli hän koki näyttelytyökalun vapauttaneen jonkin verran työaikaan muihin työtehtäviin, sekä sen mahdollistavan näyttelyhyllysten jatkuvan käytön. Nämä kaksi linkittyvät hieman toisiinsa. Voisi kuvitella, että jos näyttelyiden järjestäminen on vaivattomampaa ja siihen kuluu vähemmän työaikaan entiseen verrattuna, kannustaisi se kirjaston henkilökuntaa pitämään näyttelyitä aktiivisena jatkuvasti. Vastaaja kuitenkin vielä arvioi avoimessa tekstikentässä näyttelytyökalua vastaushetkellä keskeneräiseksi tuotteeksi, viitaten taas aiemmin esille nostamiinsa ongelmiin näyttelyiden minimimäärien täyttymisen kanssa. Tästä syystä hän ei ainakaan sillä hetkellä voisi välttämättä suositella sitä parhaaksi tavaksi järjestää aineistonäyttelyitä. Kokonaisuudessaan hänen kyselyvastauksensa olivat

kuitenkin ongelmista huolimatta suhteellisen positiivinen, eikä hän ainakaan suoraan pois sulje näyttelytyökalun mahdollisuuksia näyttelyiden järjestämisen apuvälineenä.

Keskeneräinen tuote. Toivottavasti esiin nousseet ongelmat saadaan ratkaistua, tai muuten en voi sitä välttämättä suositella parhaaksi tavaksi tehdä näyttelyitä. (Vastaaaja 1).

Vastaaaja 2 arvioi omien havaintojensa olleen aika negatiivisia. Hän oli jonkin verran samaa mieltä sen kanssa, että näyttelytyökalu mahdollistaisi näyttelyhyllyjen jatkuvan käytön, mutta muiden väittämien kanssa hän oli joko jonkin verran tai täysin eri mieltä. Tähän yhteyteen hän ei enää antanut erillistä palautetta, mutta hän olikin jo tuonut esiin havaitsemiaan asioita aiemmissa kohdissa. Negatiiviset kokemukset näyttelyiden yksikielisuudesta ja käyttöön liittyvistä ongelmista varmasti selittävät hänen havaintojaan näyttelytyökalun tehottomuudesta. Toivottavasti nämä ensivaikutelmat eivät kuitenkaan johda siihen, että vastaaaja ei halua kokeilla työkalun käyttöä tulevaisuudessa sen jälkeen, jos esille tulleet ongelmat saadaan korjattua.

Vastaaaja 3 oli havainnut muiden vastaajien tavoin, että näyttelytyökalu mahdollistaa näyttelyhyllyjen jatkuvan käyttämisen. Hän oli myös kokenut, että se olisi jonkin verran lisännyt myös aineistojen kiertoa. Muiden väittämien kanssa hän oli jonkin verran eri mieltä. Avoimessa palautteessa vastaaaja toi esille, että hän kokee valmiiden näyttelyiden käyttämisen olevan hieman tylsää, koska hän itse nauttii näyttelyiden tekemisestä. Hän kuitenkin mainitsi arvostavansa, että myös valmiita näyttelyitä on mahdollista käyttää. Voikin varmasti tuntua ristiriitaiselta käyttää hyväkseen valmiita näyttelyitä, jos niiden kokoaminen on työntekijälle mieleistä työtä. Kuitenkin vastaaaja 3 oli aiemmissa kommentissaan korostanut näyttelytyökalun mahdollisuuksia silloin, kun aihepiiri ei ole itselleen tuttu. Tällöin valmiit näyttelyt voivat täydentää hyvin monipuolisten aineistonäyttelyiden järjestämistä kirjastoissa. Vastaaaja nosti myös esille ennakkokäsityksensä näyttelytyökalun toiminnasta. Hän oli ajatellut, että voisi työkalun avulla valita itse näyttelyyn tulevat niteet. Todennäköisesti tätä ajatellessa hän on ajatellut näyttelytyökalun ja IMMS:in mahdollistamaa näyttelyiden automaattista täyttämistä yhdistettynä itse koottaviin näyttelyihin. Periaatteessahan näyttelytyökalun näyttelyiden kokoaminen alun perin toimiikin näin, mutta ainakin tutkimuksen toteuttamisen aikana näyttelyiden kokoajia on vain rajallinen määrä Helsingin kaupunginkirjaston henkilökunnasta. Tällöin tämä osa näyttelytyökalun käytöstä ei ainakaan tällä hetkellä näy niin

sanotulle peruskäyttäjälle, joten on ymmärrettävää, että tässä kohtaa on voinut käydä pieni väärinkäsitys.

Luulin ennen ensimmäistä kokeilukertaa, että voin itse valita kirjoja näyttelytyökalulla tehtävään näyttelyyn. Näyttelyn tekeminen on kivaa ja siksi jonkun muun tekemän näyttelyn käyttäminen on astetta tylsempää (ei se ensimmäinen kohta johon kaipaa tehostamista). Samaan aikaan toki arvostan että myös tämä vaihtoehto on olemassa. Mielestäni työkalun kehittäminen intuitiivisempaan suuntaan olisi tarpeen. (Vastaja 3).

Kyselyn tuloksista voidaan havaita, että vastaajat olivat törmänneet näyttelytyökalun käyttökokemusten kohdalla muutamiin ongelmiin, jotka osittain varmasti vaikuttivat heidän näkemykseensä näyttelytyökalun käytännöllisyydestä. Aineistonäyttelyiden automaattiseen täyttymiseen liittyvät ongelmat eivät varmasti ole pysyviä ja todennäköisesti johtuivat käyttöönottoon liittyvästä alkuhaparoinnista. Kuitenkin huomiot näyttelylistojen kielten monipuolistamisesta olisi hyvä käsitellä tarkasti, sillä Helsingin kaupunginkirjasto tarjoaa yleisesti palveluita suomeksi, ruotsiksi sekä englanniksi. Tällöin olisi myös tärkeää tuoda tämä monikielisyys esille aineistonäyttelyissä, jotta mahdollisimman moni kirjaston käyttäjä niistä hyötyisi.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyö pyrki vastaamaan kolmeen tutkimuskysymykseen, jotka käsittelivät näyttelytyökalun käyttöönottoprosessin toimivuutta, henkilökunnan käyttökokemuksia siihen liittyen, sekä henkilökunnan kehitysehdotuksia käyttöönottoprosessiin tai näyttelytyökaluun liittyen.

Opinnäytetyön tulosten pohjalta jokaiseen tutkimuskysymykseen saatiin jonkinlainen vastaus. Kuitenkin vastausmäärien ollessa matalimpia, kuin tutkimusta suunnitellessa oli ajateltu, ei tuloksia voi ajatella koko tutkimuksen kohderyhmää edustavina. Tästä syystä tutkimuksen uskottavuus ja mahdollinen hyöty kärsi, mutta toivottavasti tulokset tarjoavat toimeksiantajalle kuitenkin hyödyllistä dataa etenkin avointen palautteiden muodossa. Koska käyttöönottoprosessi, sekä alustava kysely osuivat päällekkäin, ei siinä saatu vielä kerättyä kunnolla vastauksia näyttelytyökalun käyttökokemuksista tai käyttöönottoprosessin onnistuneisuudesta. Osoittautui valitettavaksi sattumaksi, että tässä kyselyssä, jossa ei vielä voitu kerätä vastauksia jokaiseen tutkimuskysymykseen, oli suurempi vastausprosentti verrattuna toiseen kyselyyn. Sisältötiimin kyselyssä pystyttiin kysymään tarkemmin tutkimuskysymyksiä tukevia kysymyksiä, mutta siihen kyselyyn vastaajat eivät tarttuneet yhtä innolla. Alustavan kyselyn tulokset olivat mielenkiintoisia, mutta ne eivät vastanneet kovin hyvin tutkimuskysymyksiä. Alun perin tutkimuskysymyksiä luotaessa näyttelytyökalun ajateltiin olleen pidempään käytössä kyselyn toteuttamisen aikaan. Valitettavasti Covid-19-pandemian vaikutuksesta näyttelytyökalun käyttöönotto viivästyi, eikä opinnäytetyölle asetettujen aikataulujen vuoksi ollut enää mahdollista viivästyttää kyselyn toteuttamista. Näyttelytyökaluun ei siis oltu valitettavasti ehditty tutustua riittävästi kyselyn toteuttamisen aikaan.

Sisältötiimille suunnatussa kyselyssä perehdyttiin tarkemmin tutkimuskysymysten sisältöihin, mutta tässä kyselyssä vastaajamäärä jäi hyvin matalaksi. Vastaajat antoivat kuitenkin tärkeää palautetta tässä kyselyssä, joka vastasi tutkimuskysymyksiin. Alustavassa kyselyssä annettiin myös paljon kolmannen tutkimuskysymyksen mukaista avointa palautetta ja kehitysehdotuksia, eli ainakin tämän osalta voidaan kokea, että tulokset olivat vastaajamääriin nähden onnistuneita. Olisi kuitenkin todennäköisesti ollut tulosten laadun parantamisen kannalta tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa sisältötiimiä koskeva aineistonkeruu kvalitatiivisin menetelmin esimerkiksi haastatteluiden muodossa. Perusjoukko oli tässä tapauksessa jo valmiiksi tarpeeksi pieni, jotta haastattelut olisivat olleet realistinen tapa toteuttaa tutkimusta. Tällöin vastaajia olisi voitu saada useampia ja haastattelutilanteessa

vastajaat olisivat voineet selittää auki antamia vastauksia. Opinnäytetyöprosessin aikana päädyttiin kuitenkin toiseen kyselyyn vedoten opinnäytetyön aikatauluihin ja Oodin työntekijöiden kiireisiin aikatauluihin, jolloin olisi voinut olla hankalaa saada sovittua useita haastatteluja rajalliselle aikavälille. Ei myöskään voida olla täysin varmoja, että haastatteluihin olisi sittenkään suostunut enemmän ihmisiä kuin mitä kyselyyn vastanneita oli.

Tulosten pohjalta voidaan todeta, että vastaajat kokivat näyttelytyökalun käyttöönottoprosessin monilta osin onnistuneeksi. Viestintä ja perehdyttäminen koettiin pääosin toimivaksi. Monet vastaajista kokivat kollegan vertaiskoulutuksen olleen onnistunutta ja mieluista. Itse käyttökokemusten kohdalla vastaajat toivat esille huomioita kohtaamistaan ongelmista ja puutteista, mutta monet näistä voivat johtua siitä, että käyttöönotto oli vastaamisaikaan vasta aivan aluillaan. Nämä esille nousseet huomiot osoittavat toivottavasti toimeksiantajalle kehittämiskohteita näyttelytyökalun käyttökokemukseen liittyen. Näyttelytyökalun teknisiin toimintoihin ja niiden kehitykseen Helsingin kaupunginkirjasto ei varmaankaan voi täysin vaikuttaa, mutta ainakin monikielisten näyttelyiden huomioiminen näyttelyitä kootessa tulisi ottaa huomioon. Tämän tutkimuksen aikana luodulla sisältötiimin kyselyllä voitaisiin tulevaisuudessa ottaa selvää, miten henkilökunta suhtautuu asioihin sen jälkeen, kun ovat todella saaneet käyttää näyttelytyökalua pidemmän aikaa. Vasta tällöin he todennäköisesti ovat havainneet, onko näyttelytyökalu esimerkiksi lisännyt aineiston kiertämistä tai vähentänyt näyttelyihin käytettävää työaikaa.

Opinnäytetyö ei edennyt aivan suunnitelluissa aikatauluissa. Kirjoitusprosessi alkoi keväällä 2021 ja tutkimuskyselyiden kuului alun perin olla jaossa alkusyksystä 2021, mutta lopulta kyselyiden jakaminen siirtyi alkuvuoteen 2022. Opinnäytetyölle suunniteltujen aikataulujen mukana pysyminen osoittautui haastavaksi teoriaosuutta kirjoittaessa. Samalla Covid-19-pandemian siirtäessä näyttelytyökalun käyttöönottoa jatkuvasti eteenpäin vuoden 2021 aikana, opinnäytetyön aiheen vaihtaminenkin nousi esille yhtenä mahdollisena vaihtoehtona. Onneksi käyttöönottoprosessi kuitenkin saatiin käyntiin, jolloin aihe sai pysyä samana. Aiempaa tutkimusta IMMS liittyen on hyvin vähän, eikä kellutuksestakaan ole tehty viime vuosina kovin laajoja tutkimuksia. Lähdepohjan luominen opinnäytetyön teoriaosaa varten oli siltä osin paikoin haastavaa. Teoriaosuus myös kallistui ehkä liikaa käsittelemään kellutusta, vaikka se on vain osa näyttelytyökalun toimintaa. Opinnäytetyön aikana toteutettuihin kyselyihin kertyi kumpaankin alle 50 % kyselyn perusjoukosta. Vastaajien innostaminen osoittautui haasteelliseksi, sillä opinnäytetyön tekijän ei ollut mahdollista käydä paikan päällä

mainostamassa kyselyitä tai edes nähdä Oodin sisäistä Teamsia ja nostaa kyselylinkkiä siellä esille itsenäisesti. Oodin sisäisen viestinnän suuren määrän vuoksi kyselylinkit todennäköisesti katosivat vastaajien näkyvistä nopeasti, eivätkä kaikki mahdollisesti nähneet niitä ollenkaan.

Kyselyn tuloksia purkaessa havaittiin myös ongelmia kysymysten muotoilussa. Kyselyt pyrittiin pitää mahdollisimman yksinkertaisina, mutta tuloksia käsitellessä se johti siihen, ettei vastaaja voinut tuoda esille sitä, miksi hän oli valinnut minkäkin vastausvaihtoehdon. Sen takia monien tulosten yhteydessä täytyi arvailun kautta pohtia mistä tulokset mahtoivat johtua. Alustavan kyselyn yhteydessä tätä hankaloitti entisestään se, että kyselyn vastaajia ei voinut erottaa toisistaan kyselyn jakamisen yhteydessä tapahtuneen anonymiteetti valinnan takia. Tämän kyselyn osalta tuloksia ei voitu siis ristiintaulukoida, vaikka se olisi voinut helpottaa tulosten analyysia. Osa kyselyiden vastausvaihtoehdoista olivat myös hieman epäselviä, jolloin ei voida olla varmoja, että vastaajat käsittivät ne samalla lailla kuin kyselyä luotaessa oli ajateltu. Kyselyt loivat myös tietynlaisia rajoituksia tutkimuksen toteutukselle ja perusjoukkojen ollessa suhteellisen pieniä olisi näin jälkikäteen tarkasteltuna ollut järkevämpää toteuttaa tutkimus mieluummin kvalitatiivisin tutkimusmenetelmin.

Opinnäytetyön aihepiirissä tulee esille myös jatkotutkimuksen mahdollisuuksia. Näyttelytyökalun todellisia hyötyjä on vaikea havaita lyhyellä aikavälillä, mutta niitä voitaisiin jatkossa selvittää käyttämällä hyväksi tämän opinnäytetyön sisältöimille suunnatun kyselyn kaltaista kyselypohjaa. Jos Helsingin kaupunginkirjaston laajuudella voitaisiin esimerkiksi vuoden tai kahden päästä kysyä kyselypohjan väittämiä näyttelytyökalun ajansäästöstä tai aineistonkierron lisääntymisestä, voitaisiin vastauksista saada ajatusta herättäviä havaintoja kirjastojen henkilökunnalta. Tällaisten tulosten kautta voitaisiin saada näyttelytyökalusta samankaltaisia nykytilanteen kuvauksia ja havaintoja, kuin vuoden 2015 logistiikkaselvityksessä saatiin logistiikan silloisesta tilasta (Palotie 2015).

Opinnäytetyön kirjoittaminen oli itsessään todella opettavainen kokemus vaikkei se aina sujunutkaan suunnitelmien mukaan. Prosessikirjoittamisen ja laajemman lähdepohjan käyttäminen toivat omia haasteitaan, mutta tuntuivat lopulta todella palkitsevilta, kun niitä oppi hyödyntämään. Kirjoitusprosessi opetti myös kärsivällisyyden tärkeyttä ja rakentavan kritiikin vastaanottamisen taitoa.

LÄHTEET

- Bartlett, W. 2014. Floating Collections: A Collection Development Model for Long-Term Success. [Verkkokirja]. California: Libraries Unlimited. [Viitattu 7.4.2021]. Saatavana Overdrive-e-kirjakokoelmasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Cress, A. 2004. The Latest Wave. [Verkkolehtiartikkeli]. Library Journal 129 (16), 48–50. [Viitattu 19.5.2021]. Saatavana Ebsco Academic Search Elite -tietokannasta. Vaatii käyttöoikeuden.
- Fiscus, A. M. 2018. Visual Merchandising – Applying Bookstore Insights to Public Library Collections. [Verkkolehtiartikkeli]. Public Libraries Online 23.1.2018. [Viitattu 17.3.2022]. Saatavana: <http://publiclibrariesonline.org/2018/01/visual-merchandising-applying-bookstore-insights-to-public-library-collections/>
- Harju, H. & Pohjanmäki, T. 2005. Kvantitatiivisen aineiston kerääminen ja sen analysointi SPSS-ohjelmalla. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulun julkaisusarja C. Oppimateriaalit 11.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uud. p. Helsinki: Edita.
- Helmet. 23.5.2019. Helsingin kaupunginkirjasto ottaa käyttöön tekoälypohjaisen kellutus- ja logistiikkajärjestelmän. [Verkkosivu]. [Viitattu 14.5.2021]. Saatavana: [https://www.helmet.fi/fi-FI/Tapahtumat_ja_vinkit/Uutispalat/Helsingin_kaupunginkirjasto_ottaa_kaytto\(186935\)](https://www.helmet.fi/fi-FI/Tapahtumat_ja_vinkit/Uutispalat/Helsingin_kaupunginkirjasto_ottaa_kaytto(186935))
- Helsingin kaupungin tekoälyrekisteri. Ei päiväystä. Kirjaston älykäs aineistohallinta. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.4.2021]. Saatavana: <https://ai.hel.fi/kirjaston-alykas-aineistohallinta/>
- Hevonoja, J. 2019. Kirjasto on muuttumassa verkkokauppaan: Kirja kelluu sinne, missä sillä on eniten kysyntää. [Verkkolehtiartikkeli]. Yle Uutiset. [Viitattu 4.4.2021]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-10909639>
- Holmberg, S. 26.3.2021a. IMMS ja Helsinki – älykäs aineistohallinta. Helsinki. Ajankohtaista kellutuksesta -koulutuspäivä 26.3.2021. Esitelmä.
- Holmberg, S. 14.9.2021b. Näyttelytyökalu – kuinka näyttelytyökalu toimii. Helsingin kaupunginkirjasto. 14.9.2021. Esitelmä.
- IMMS™ - the Lyngsoe Intelligent Material Management System. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Lyngsoe Systems. [Viitattu 3.12.2021]. Saatavana: <https://lyngsoesystems.com/intelligent-material-management-system/>

- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 202.
- Kirjaston palvelukokonaisuus. 4.3.2021. [Verkkosivu]. Helsingin kaupunki. [Viitattu 30.3.2021]. Saatavana: <https://www.hel.fi/kulttuurin-ja-vapaa-ajan-toimiala/fi/tietoa-meista/kirjaston-palvelukokonaisuus/>
- L 29.12.2016/1492. Laki yleisistä kirjastoista.
- Laaksonen, P. 19.1.2022. Kirjastonhoitaja. Keskustakirjasto Oodi. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. Vastaanottaja: Mattus Lindfors. [Viitattu 28.3.2022]
- Lumme, M. 29.4.2020. Kellutus laajenee: Vantaalta lainattu kirja jää nyt Espooseen. [Verkkolehtiartikkeli]. Vantaan Sanomat. [Viitattu 18.7.2021]. Saatavana: <https://www.vantaansanomat.fi/paikalliset/1658093>
- Lyngsoe Systems. Ei päiväystä. Airports and airlines. [Verkkosivu]. [Viitattu 4.6.2021]. Saatavana: <https://lyngsoesystems.com/airports-airlines/>
- Martikainen, H. 17.4.2015. Jyväskylän kelluva kokoelma. [Ppt-tiedosto]. Jyväskylä: YKN Kevätkokous. [Viitattu 4.4.2021]. Saatavana: https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/YKN-2015_Kevat_esitys_Hanna-Martikainen_kelluva_kokoelma.pdf
- Mikä Helmet on? Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Helmet.fi. [Viitattu 18.7.2021]. Saatavana: https://www.helmet.fi/fi-FI/Info/Mika_Helmet_on
- Miettunen, M. 24.1.2019. Kelluva kokoelma ei sammaloidu. [Verkkolehtiartikkeli]. Kirjastolehti. [Viitattu 7.4.2021]. Saatavana: <http://kirjastolehti.fi/artikkelit/kelluva-kokoelma-ei-sammaloidu/>
- Nyholm, S. 2020. Visusti kirjastossa: visuaalisesti houkuttelevat esillepanot ja tilaratkaisut. Porvoo: Dekonet.
- Palotie, E. 13.8.2015. Logistiikkaselvitys – Nykytilan kuvaus. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Helsingin kaupunginkirjasto. [Viitattu 3.12.2021]. Saatavana: <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/Logistiikkaselvitys%20-%20Nykytilan%20kuvaus.pdf>
- Suomen yleisten kirjastojen tilastot. 23.9.2021. [Verkkosivu]. Helsinki: Kirjastot.fi. Saatavana: <https://tilastot.kirjastot.fi/>
- Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg M. 2020. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tutkinnan perusteet. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisusarja C. Oppimateriaalit 22.

- Valtioneuvosto. 30.11.2018. Uuden ajan kirjasto Oodi aukeaa itsenäisyyspäivän aattona. [Verkkosivu]. [Viitattu 11.10.2021]. Saatavana: <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/uuden-ajan-kirjasto-oodi-aukeaa-itsenaisyyspaivan-aattona>
- Weber, K. E. 2014. The Benefits and Drawbacks of Working with Floating Collections: The Perceptions of Public Librarians. North Carolina: University of North Carolina. School of Information and Library Science. Master's paper. [Viitattu 21.8.2021]. Saatavana: <https://cdr.lib.unc.edu/downloads/3b591d031?locale=en>
- Yli-Ristaniemi, H. 2020. Keskitetty valinta PIKI-alueella. [Verkkojulkaisu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Liiketoiminnan ja kulttuurin yksikkö, kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 14.5.2021]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020120225768>

LIITTEET

Liite 1. Alustavan kyselyn kyselypohja

Liite 2. Sisältötiimin kyselyn kyselypohja

Liite 1. Alustavan kyselyn kyselypohja

Kysely näyttelytyökalusta Oodin henkilökunnalle opinnäytetyötä varten

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Näyttelytyökalu on IMMS:in uusi työkalu, jonka avulla aineistonäyttelyiden kokoamista ja ylläpitoa voidaan muun muassa helpottaa ja osittain automatisoida. Näyttelytyökalun kautta voi myös ottaa käyttöön valmiita näyttelyjä, joita on koottu eri aiheiden ympärille. Se käyttää hyväkseen IMMS:in tekoälyä tyhjenevien näyttelyhyllyjen täydennyksessä, joka vähentää aineistonäyttelyiden ylläpitoon kuluvaan henkilökunnan aikaa ja vaivaa. Tällä kyselyllä selvitetään Oodin henkilökunnan tietoisuutta IMMS:in näyttelytyökalusta, sekä yleistä suhtautumista aineistonäyttelyihin.

Tämä kysely on osa Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelualan opinnäytetyötä. Kyselyyn vastataan anonymisti ja tulokset käsitellään luottamuksellisesti. Kyselyn vastaamiseen menee noin 2 minuuttia. Jokainen vastaus on minulle arvokas!

Kiitoksia vastauksistanne!

1. Olitko kuullut näyttelytyökalusta jo ennen sen käyttöönottoa? *

- Kyllä
- En

3. Mikä olisi mielestäsi toimivin tiedotuskanava uusissa IMMS:n liittyvissä asioissa, kuten näyttelytyökalun kohdalla? *

- Koulutustilaisuus
- KIVEPAn uutiskirje
- Kirjaston yhteiset Teams-ryhmät
- Kollega
- Jokin muu, mikä? _____

4. Kuinka kiinnostunut olet näyttelytyökalun käyttöönotosta?

En lainkaan	Jonkin verran	Melko kiinnostunut	Todella kiinnostunut
☐	☐	☐	☐

5. Mihin Oodin tiimiin kuulut? Jos olet toisessa tiimissä väliaikaisesti vaihdossa, voit halutessasi valita molemmat tiimit.

- Lanu
- Sisältö
- Asko
- Digi
- Tilat ja osallisuus
- Pomotiimi

6. Oletko koonnut Oodissa työskennellessäsi aineistonäyttelyitä?

- Kyllä
- Ei

7. Kuinka kiinnostunut olet aineistonäyttelyiden kokoamisesta yleisesti?

En lainkaan	Jonkin verran	Melko kiinnostunut	Todella kiinnostunut
☐	☐	☐	☐

10. Voit halutessasi kertoa ennakkokäsityksistäsi näyttelytyökaluun liittyen, tai antaa myös vapaata palautetta näyttelytyökalusta tai aineistonäyttelyistä.

Liite 2. Sisältötiin kyselyn kyselypohja

Kysely näyttelytyökalusta sisältötiimille

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Näyttelytyökalu on IMMS:n uusi työkalu, jonka avulla aineistonäyttelyiden kokoamista ja ylläpitoa voidaan muun muassa helpottaa ja osittain automatisoida. Näyttelytyökalun kautta voi myös ottaa käyttöön valmiita näyttelyjä, joita on koottu eri aiheiden ympärille.

Tässä kyselyssä pyydän sinua arvioimaan IMMS:n näyttelytyökalun käyttöönoton osa-alueita siihen liittyvästä viestinnästä käyttökokemuksiin saakka. Kysely on suunnattu Oodin sisältötiimin jäsenille.

Tämä kysely on osa Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelualan opiskelijan Mattus Lindforsin opinnäytetyötä. Suosittelem kyselyyn vastaamista jollain laitteella kuin mobiililaitteella, jotta vastaaminen olisi mahdollisimman vaivatonta. Kyselyyn vastataan anonyymisti ja tulokset käsitellään luottamuksellisesti. Kyselyn vastaamiseen menee käyttökokemuksesi määrästä riippuen noin 5-7 minuuttia. Jokainen vastaus on minulle arvokas!

Jos kyselylomakkeen käytössä ilmenee ongelmia, voit ottaa minuun yhteyttä sähköpostitse osoitteeseen mattus.lindfors@seamk.fi.

Kiitoksia vastauksistanne!

TAUSTATIEDOT

1. Montako aineistonäyttelyä kokoat yleensä vuodessa?

_____

En ole koonnut näyttelyitä

2. Kuinka paljon olet keskimäärin käyttänyt työaika näyttelyaineistojen etsimiseen ja varaamiseen ennen näyttelytyökalun käyttöönottoa?

Yli 4 tuntia

3-4 tuntia

- 2-3 tuntia
- 1-2 tuntia
- 0-1 tuntia

3. Kuinka paljon sinulta on keskimäärin kulunut työaikaa yhden aineistonäyttelyn ylläpitoon (esim. näyttelyhyllyn täyttö, varausten vastaanottaminen) ennen näyttelytyökalun käyttöönottoa?

- Yli 4 tuntia
- 3-4 tuntia
- 2-3 tuntia
- 1-2 tuntia
- 0-1 tuntia

4. Millaisia odotuksia sinulla oli näyttelytyökaluun liittyen?

---

5. Kuinka monta kertaa olet käyttänyt IMMS:n näyttelytyökalua aineistonäyttelyjen tekemiseen?

VIESTINTÄ

6. Mieti seuraavaksi näyttelytyökalun käyttöönottoon liittyvää viestintää ja

vastaa seuraaviin väittämiin: *

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Viestintä oli selkeää	☐	☐	☐	☐
Viestintä oli oikea-aikaista	☐	☐	☐	☐
Viestintä oli saavutettavaa	☐	☐	☐	☐
Viestinnässä käytettiin sopivia kanavia	☐	☐	☐	☐

7. Minkä yleisarvosanan antaisit näyttelytyökalua koskevalle viestinnälle kouluasteikolla? *

4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

PEREHDYTYS

8. Miten koet oppivasi parhaiten?

- Kollegan opastuksella
- Koulutustilaisuuksissa
- Kirjallisten ohjeiden perusteella
- Video-ohjeiden perusteella
- Joku muu, mikä: _____

9. Mieti seuraavaksi näyttelytyökalun käyttöönoton perehdytystä ja vastaa seuraaviin väittämiin: *

Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
---------------------	-------------------------	-----------------------	-------------------

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Perehdytys vastasi odotuksiani	☐	☐	☐	☐
Perehdytys vastasi tarpeitani	☐	☐	☐	☐
Perehdytys oli selkeää	☐	☐	☐	☐
Perehdytys oli riittävä	☐	☐	☐	☐

10. Onko sinulle annettu tarpeeksi mahdollisuuksia kysyä näyttelytyökaluun liittyvistä epäselvistä asioista?

Kyllä

Ei

11. Minkä yleisarvosanan antaisit näyttelytyökalua koskevalle perehdyttämislle kouluasteikolla? *

4   5   6   7   8   9   10

12. Mitä kehittämistä käyttöönoton perehdytyksessä mielestäsi olisi?

---

13. Mistä asioista kaipaisit lisäkoulutusta?

NÄYTTELYTYÖKALUUN LIITTYVÄT OHJEET

14. Mihin asioihin kaipaisit ohjeistuksia?

---

15. Missä muodossa ohjeistuksien tulisi olla (video, kirjallinen jne...)?

---

16. Onko tasauskuormassa saapuvien näyttelyniteiden käsittelyn ohjeistus ollut riittävää?

- Kyllä
- Ei, mistä syystä?

KÄYTTÖKOKEMUS

17. Arvioi seuraavia väittämiä käyttökokemuksesi perusteella. Näyttelytyökalu on:

	Jonkin			
Täysin	verran	Jonkin	Täysin	
samaa	samaa	verran eri	eri	Ei ole
mieltä	mieltä	mieltä	mieltä	kokemusta

	Täysin samaa mieltä	Jonkin verran samaa mieltä	Jonkin verran eri mieltä	Täysin eri mieltä	Ei ole kokemusta
Helppokäyttöinen	☐	☐	☐	☐	☐
Selkeä	☐	☐	☐	☐	☐
Ymmärrettävä	☐	☐	☐	☐	☐

18. Oletko kohdannut näyttelytyökalun toiminnassa haasteita? Jos niin millaisia?

---

19. Puuttuuko työkalusta mielestäsi jotakin toimintoja?

---

20. Koetko, että sinulla on mahdollisuus vaikuttaa näyttelytyökalun näyttelyvalikoimaan?

Kyllä

En

